

ZARZĄDZENIE NR 56.2023
WÓJTA GMINY KOWAŁA

z dnia 16 maja 2023 r.

w sprawie przedstawienia Raportu o stanie Gminy Kowala za rok 2022

Na podstawie art.28aa ust. 1 ustawy z dnia 8 marca 1990 roku o samorządzie gminnym (t.j.Dz.U.2023 poz.40 ze zm.) zarządzam co następuje:

§ 1. Przedstawiam Raport o stanie Gminy Kowala za rok 2022 stanowiący załącznik do niniejszego zarządzenia.

§ 2. Raport o stanie Gminy Kowala podlega przedłożeniu Radzie Gminy Kowala oraz publikacji w Biuletynie Informacji Publicznej.

§ 3. Zarządzenie wchodzi w życie z dniem podpisania.

Wójt Gminy Kowala

Dariusz Bulski

Załącznik do zarządzenia Nr 56.2023

Wójta Gminy Kowala

z dnia 16 maja 2023 r.

RAPORT

O STANIE GMINY KOWAŁA

Podsumowanie działalności

Wójta Gminy Kowala

w roku 2022

**Opracowanie na podstawie art. 28 aa ust. 1 ustawy z dnia 8 marca 1990 r.
ustawy o samorządzie gminnym (Dz.U.2023 poz. 40 ze zm.)**

URZĄD GMINY W KOWALI-STĘPOCINIE

UL. MARII WALEWSKIEJ 7

26-624 KOWALA-STĘPOCINA

www.kowala.pl

kowala@kowala.pl

SPIS TREŚCI

I. INFORMACJE OGÓLNE

1. Charakterystyka Gminy.....	4
1.1. Położenie i powierzchnia gminy.	4
1.2. Ludność i dynamika zmian	7
1.3. Dochody i wydatki Gminy	10
1.4. Władze lokalne	13

II. OPIS NAJWAŻNIEJSZYCH DZIAŁAŃ PODEJMOWANYCH W ROKU 2022

1. Oświata i Kultura.....	14
2. Zdrowie.....	21
3. Bezpieczeństwo.....	22
4. Ochrona Środowiska, Rolnictwo, Leśnictwo i Odpady komunalne.....	26
4.1. Rolnictwo, leśnictwo.....	26
4.2. Program opieki nad zwierzętami bezdomnymi oraz zapobiegania bezdomności zwierząt na terenie gminy Kowala w 2022 roku.....	26
4.3. Program Priorytetowy „Czyste Powietrze”	27
4.4. Program Ochrony Powietrza (POP).....	27
4.5. Decyzje o środowiskowych uwarunkowaniach.....	28
4.6. Wycinka drzew.....	28
4.7. Gospodarka ściekowa.....	28
4.8. Usuwanie azbestu z terenu gminy Kowala.....	28
4.9. Odpady komunalne.....	29
4.10. Zabytki i pomniki przyrody.....	33
5. Zagospodarowanie terenu i infrastruktura techniczna.....	34
6. Infrastruktura komunalna.....	36
7. Działalność na rzecz jednostek pomocniczych.....	37
8. Pomoc społeczna.....	38

III. REALIZACJA UCHWAŁ RADY GMINY

1. Ogólna informacja o działaniach na rzecz realizacji uchwał Rady Gminy.....	43
2. Działania podejmowane na rzecz realizacji strategii i programów.....	45
2.1. Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych na lata 2021-2024.....	45
2.2. Programy.....	46

IV. DZIAŁALNOŚĆ INWESTYCYJNA

1. Zadania inwestycyjne	51
2. Zamówienia Publiczne	56

V. PARTYCYPACJA SPOŁECZNA I WSPÓŁPRACA Z PODMIOTAMI ZEWNĘTRZNYMI

1. Informacja publiczna.....	57
------------------------------	----

2. Współpraca z organizacjami pozarządowymi	57
3. Współpraca z innymi jednostkami samorządu terytorialnego i podmiotami zagranicznymi.....	61
4. Promocja.....	63
5. Plany inwestycyjne.....	64
6. Informacja	64

I. INFORMACJE OGÓLNE

---

1. CHARAKTERYSTYKA GMINY

1.1. Położenie i powierzchnia gminy

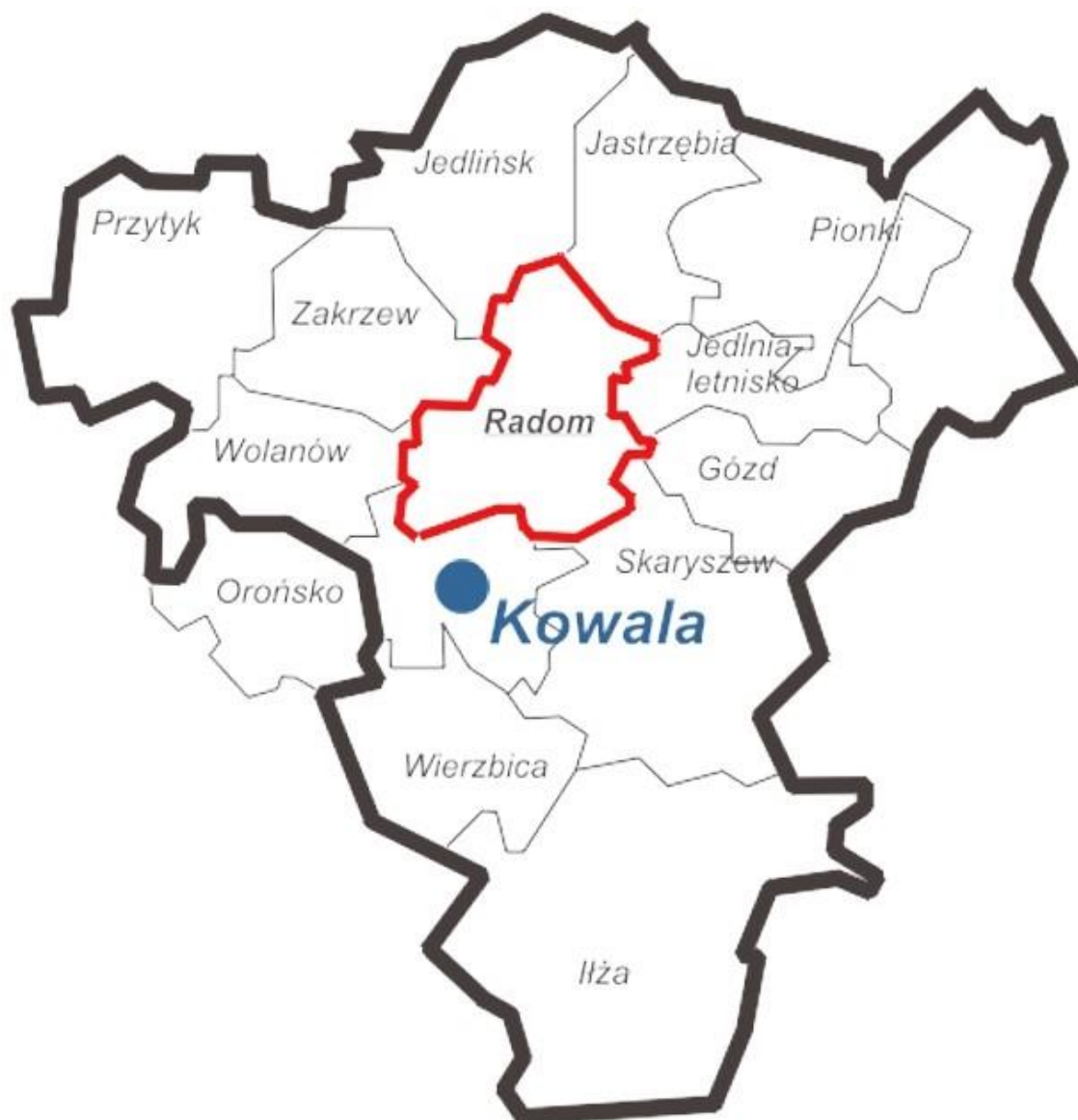
Gmina Kowala położona jest w południowej części województwa mazowieckiego w powiecie radomskim. Powierzchnia gminy Kowala wynosi 74,67 km², co stanowi 4,88% powierzchni powiatu.

Kowala należy do mniejszych gmin powiatu radomskiego, natomiast pod względem liczby mieszkańców wynoszącej na dzień 31.12.2022 roku, 12095 lokuje się nieco powyżej średniej dla całego regionu.

Powiat radomski i gmina Kowala na tle województwa mazowieckiego.

Od strony północnej Gmina Kowala graniczy z miastem Radomiem, od wschodu z jego osiedlami mieszkaniowymi i gminą Skaryszew, od południa z gminami Orońsko i Wierzbicą, a od zachodu z gminą Wolanów.

Gminy powiatu radomskiego.

Przez teren Gminy Kowala przebiega droga wojewódzka 735, stanowiąca dawną drogę krajową DK7 oraz linie kolejowe nr 8 relacji Warszawa Zachodnia- Kraków Główny, nr 22 Tomaszów Mazowiecki- Radom oraz nr 576 relacji Wolanów- Rożki, co daje gminie szczególne możliwości jej rozwoju. Zestawienie powierzchni gminnego zasobu mienia komunalnego Gminy Kowala o uregulowanym stanie prawnym własności o powierzchni : 153, 7171 ha.

W tym powierzchnia gruntów przekazanych:

- w trwałą zarząd o powierzchni 8,2862 ha
- użytkowanie wieczyste o powierzchni 1,1254 ha
- w dzierżawę o powierzchni 14,2784 ha

Wpłynęło 73 wnioski o zatwierdzenie podziałów nieruchomości (69 decyzji prawomocnych i 4 wnioski bez rozpatrzenia z powodu niezuzupełnienia braków formalnych). Wpłynęło 65 wniosków o wydanie opinii do wstępnego projektu podziału nieruchomości (59 pozytywnie rozpatrzonych i 6 negatywnie rozpatrzonych).

Lp.	Przeznaczenie	Powierzchnia w ha stan na dzień 31.12.2022 r.
1	Tereny zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej, zagrodowej, usługowej	43,0874
2	Tereny dróg lokalnych i dróg dojazdowych i zabudowy usługowej, ciąg pieszo-jezdny	1,6300
3	Tereny zabudowy usługowej, drogi lokalne	0,1283
4	Tereny usługowe	10,3689
5	Tereny zabudowy zagrodowej, drogi lokalne	0,4376
6	Tereny zabudowy zagrodowej	0,1422
7	Tereny zabudowy zagrodowej i tereny użytkowane rolniczo	0,1336
8	Tereny zabudowy usługowej, drogi dojazdowe	0,7700
9	Tereny użytkowane rolniczo	4,0173
10	Tereny infrastruktury technicznej	0,7706
11	Tereny użytkowane rolniczo, drogi wewnętrzne	0,6500
12	Tereny strefy zagrodowej i tereny strefy lotniskowej	0,5177
13	Tereny użytkowane rolniczo i tereny zwartych kompleksów leśnych i terenów zadrzewionych oraz przeznaczonych do zalesienia	0,4021
14	Tereny zwartych kompleksów leśnych i terenów zadrzewionych oraz przeznaczonych do zalesienia	0,6400
15	Tereny zalesień	0,5753
16	Tereny rolnicze i tereny zalesień	1,2200
17	Tereny zabudowy mieszkaniowej, jednorodzinnej, zagrodowej usługowej zabytek ujęty w rejestrze zabytków oraz gminnej ewidencji zabytków-lokalizacja punktowa	0,3622
18	Tereny zabudowy usługowej, drogi zbiorcze	1,3800
19	Tereny zabudowy usługowej, ciąg pieszo-jezdny	0,1100
20	Tereny zabudowy usługowej, drogi zbiorcze, klasy, drogi lokalne	0,0300
21	Tereny użytkowane rolniczo, tereny urządzeń oczyszczalni ścieków, tereny dróg lokalnych	1,3492
22	Tereny użytkowane rolniczo, tereny wód powierzchniowych	0,8174
23	Tereny zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej, zagrodowej, usługowej, tereny rolnicze	3,5051
24	Tereny użytkowane rolniczo, dróg dojazdowych i tereny strefy zagrodowej	0,6900
25	Tereny zieleni urządzonej , zabytek archeologiczny	7,5684
26	Drogi wewnętrzne	0,0370
27	Tereny kolejowe	0,0174
28	Grunty pod drogami	72,3594

1.2. Ludność i dynamika zmian

Ewidencja ludności

Według stanu na dzień 31.12.2022 r. Gminę Kowala zamieszkiwało 12095 osób. Liczba ludności wzrosła w porównaniu z rokiem ubiegłym. W 2022 roku zmarło 112 mieszkańców naszej gminy. Jest to spadek o 27 osób w porównaniu z rokiem 2021. Na świat w raportowanym roku przyszło 115 dzieci. Wobec czego przyrost naturalny w 2022 r. wyniósł 2 osoby.

LICZBA LUDNOŚCI W POSZCZEGÓLNYCH LATACH

Stan na dzień	Liczba ludności
31.12.2022 r.	12095
31.12.2021 r.	12042
31.12.2020 r.	11999
31.12.2019 r.	12007

Wpływ na liczbę ludności w gminie ma saldo migracji (53 osoby). Fakt osiedlania się na terenie Gminy nowych mieszkańców, przybywających z miasta Radomia i innych okolicznych regionów, świadczy o jej atrakcyjności i ma duże znaczenie dla perspektyw dalszego rozwoju.

STATYSTYKA MIESZKAŃCÓW WG WIEKU I PŁCI

Wiek	Mężczyzn	Kobiet	Ogółem
0-2	175	187	362
3	72	80	152
4-5	158	150	308
6	71	67	138
7	70	60	130
8-12	405	361	766
13-15	260	239	499
16-17	165	148	313
18	76	76	152
19-65	3950	0	3950
19-60	0	3523	3523
> 65	608	0	608
> 60	0	1194	1194
Ogółem	6010	6085	12095

STATYSTYKA LUDNOŚCI Z PODZIAŁEM NA MIEJSCOWOŚCI
według stanu na dzień 31.12.2022 r.

GMINA KOWALA (1425072)	12095
AUGUSTÓW	683
BARDZICE	286
BUKOWIEC	93
DĄBRÓWKA ZABŁOTNIA	396
GRABINA	100
HUTA MAZOWSZAŃSKA	546
JÓZEFÓW	198
KOŃCZYCE-KOLONIA	487
KOSÓW	717
KOTARWICE	788
KOWALA-KOLONIA	476
KOWALA-STĘPOCINA	599
KOWALÓWKA	98
LUDWINÓW	732
MALISZÓW	566
MAZOWSZANY	725
MŁODOCIN MNIEJSZY	487
MŁODOCIN MNIEJSZY KĄTY	134
OSIEK	70
PARZNICE	859
ROMANÓW	185
ROŻKI	487
ROŻKI ADAMÓW	33
RUDA MAŁA	387
STAWKI	23
TRABLICE	1609
WALENTYNÓW	109
ZENONÓW	222

Statystyka zdarzeń zarejestrowanych w prowadzonym przez gminę rejestrze mieszkańców w 2022 r.

Ilość zameldowań na pobyt czasowy w tym cudzoziemców	44 19
Ilość wymeldowań z pobytu czasowego w tym cudzoziemców	1 1
Ilość zameldowań na pobyt stały w tym cudzoziemców	472 2
Ilość zameldowań spoza gminy	192

Ilość wymeldowań z pobytu stałego w tym cudzoziemców	418 1
Ilość urodzeń mieszkańców	115
Ilość zgonów mieszkańców	112

Dowody osobiste

Wniosek o wydanie dowodu osobistego można złożyć w dowolnym urzędzie na terytorium RP, osobiście w formie pisemnej, w wyjątkowych sytuacjach związanych ze stanem zdrowia wnioskodawcy w miejscu pobytu osoby poprzez mobilną stację urzędnika, a także w formie dokumentu elektronicznego jedynie dla dzieci do 12 roku życia.

Od 8 listopada 2021 roku wydawane są dowody osobiste z odciskami palców w warstwie elektronicznej oraz z podpisem posiadacza dowodu osobistego w warstwie graficznej. Nowym elementem jest dwuliterowy kod państwa członkowskiego wydającego dokument, wydrukowany w sposób kontrastujący na tle niebieskiego prostokąta i otoczony 12 żółtymi gwiazdami.

Nie zmieniły się dotychczasowe funkcje dowodu osobistego - nadal potwierdza tożsamość i obywatelstwo oraz uprawnia do przekraczania granic niektórych państw, które honorują dowód osobisty jako dokument podróży. Dowód osobisty umożliwia również jego posiadaczowi uwierzytelnianie w usługach online, składanie podpisu osobistego oraz potwierdzanie obecności w określonym czasie i miejscu.

W 2022 roku do naszego urzędu wpłynęło 1061 wniosków o wydanie dowodu osobistego.

Urząd Stanu Cywilnego

Urząd Stanu Cywilnego Kowala z siedzibą w Kowali-Stępocinie zajmuje się rejestracją urodzeń, małżeństw i zgonów, które nastąpiły na terenie Gminy Kowala oraz dokonuje czynności z zakresu rejestracji stanu cywilnego. Od 1 marca 2015 r. rejestracji dokonuje się w Rejestrze Stanu Cywilnego. Rejestr Stanu Cywilnego jest prowadzony w Bazie Usług Stanu Cywilnego, który prowadzony jest w systemie teleinformatycznym. Czynności z zakresu rejestracji stanu cywilnego dokonuje kierownik USC lub jego zastępca. Zgłoszenia urodzenia dokonuje się w urzędzie stanu cywilnego właściwym ze względu na miejsce urodzenia dziecka. Zawarcie małżeństwa następuje przed kierownikiem urzędu stanu cywilnego wybranym przez osoby zamierzające zawrzeć małżeństwo. Zgłoszenie zgonu dokonuje się w urzędzie stanu cywilnego właściwym ze względu na miejsce zgonu albo miejsce znalezienia zwłok. Przed wydaniem odpisu zupełnego, skróconego bądź wielojęzycznego sporządzonego przed dniem 1 marca 2015 r. dokonuje się migracji aktu stanu cywilnego, czyli przeniesienia go do Rejestru Stanu Cywilnego. Odpisy aktów stanu cywilnego oraz zaświadczenia można pobierać w dowolnym urzędzie stanu cywilnego. Od 1 marca 2015 r. istnieje możliwość zawarcia ślubu cywilnego poza lokalem urzędu stanu cywilnego na terenie Gminy Kowala.

Zadania zrealizowane przez Urząd Stanu Cywilnego Kowala z siedzibą w Kowali-Stępocinie w roku 2022	
Rodzaj zadania	2022
Rejestracja aktów urodzeń	14
Rejestracja aktów małżeństw w tym poza Urzędem : 8	85
Rejestracja aktów zgonów	54
Przyjmowanie oświadczeń o wstąpieniu w związek małżeński	71
Wydawanie decyzji administracyjnych o zmianie imienia i nazwiska	4
Transkrypcja i odtworzenia zagranicznych aktów stanu cywilnego	17
Wydawanie odpisów aktów stanu cywilnego	1052
Migracja aktów stanu cywilnego do Rejestru Stanu Cywilnego	548
Ilość wyroków rozwodowych wpisanych do ksiąg małżeństw	11
Uznanie ojcostwa	9

Dodatkowo Urząd Stanu Cywilnego Kowala z siedzibą w Kowali-Stępcinie, na wniosek osób zainteresowanych, co roku organizuje uroczystość związaną z jubileuszem 50-lecia pożycia małżeńskiego. Jubilaci zostają uhonorowani odznaczeniem państwowym „Medalem za Długoletnie Pożycie Małżeńskie” przyznawanym przez Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej. W roku 2022 nadano odznaczenia 28 parom. Ponadto w maju 2022 r. wręczono również medale dla 10 par, które jubileusz „Złotych Godów” obchodziły w 2021 r. i ze względu na ograniczenia związane z pandemią COVID-19 uroczystość w 2021 roku nie odbyła się.

1.3. Dochody i wydatki Gminy

Budżet Gminy Kowala w 2022 roku, który został przyjęty uchwałą Rady Gminy Kowala nr XXXVII.307.2021 z dnia 28.12.2021 roku, zakładał:

- uzyskanie dochodów w kwocie 57 490 423,79 zł;
- realizację wydatków na poziomie 58 490 423,79 zł;
- pozyskanie przychodów w kwocie 2 000 000,00 zł;
- realizację rozchodów na poziomie 1 000 000,00 zł.

Różnica między planem dochodów a planem wydatków wynosiła 1 000 000,00 zł i stanowiła planowany deficyt budżetu Gminy Kowala na 2022 rok. Planowana na 2022 rok wartość przychodów stanowiła źródło pokrycia powstałego deficytu a w pozostałej części została przeznaczona na rozchody.

W wyniku wprowadzonych zmian w ciągu roku:

- plan dochodów wzrósł o 15 983 775,39 zł do kwoty 73 474 199,18 zł;
- plan wydatków wzrósł o 30 955 155,68 zł do kwoty 89 445 579,47 zł;
- plan przychodów wzrósł o 14 971 380,29 zł do kwoty 16 971 380,29 zł;
- plan rozchodów nie uległ zmianie.

Na dzień 31 grudnia 2022 roku budżet Gminy Kowala zamknął się planowanym deficytem budżetowym w kwocie 15 971 380,29 zł stanowiącym różnicę między planem dochodów a planem wydatków.

Syntetyczne zestawienie wartości dochodów, wydatków oraz wyniku finansowego wg planu na dzień 1 stycznia 2022 roku, planu na dzień 31 grudnia 2022 roku oraz wykonania za 2022 rok ujęto w ramach poniższej tabeli.

Wyszczególnienie	Plan na 1.01.2022 r. (w zł)	Plan na 31.12.2022 r. (w zł)	Wykonanie (w zł)	Realizacja planu po zmianach (w %)
Dochody	57 490 423,79	73 474 199,18	76 414 451,58	104,00%
Wydatki	58 490 423,79	89 445 579,47	79 549 579,36	88,94%
Wynik	-1 000 000,00	-15 971 380,29	-3 135 127,78	-

Dochody budżetu Gminy w 2022 roku wyniosły 76 414 451,58 zł, a ich realizacja stanowiła 104,00% planu wynoszącego 73 474 199,18 zł. Realizację planu dochodów w 2022 roku przedstawiają tabele poniżej.

Wyszczególnienie	Plan na 1.01.2022 r. (w zł)	Plan na 31.12.2022 r. (w zł)	Wykonanie (w zł)	Realizacja planu po zmianach (w %)	Udział (w %)
Dochody bieżące	50 490 723,00	66 344 639,11	69 233 071,47	104,35%	90,60%
Dochody majątkowe	6 999 700,79	7 129 560,07	7 181 380,11	100,73%	9,40%
RAZEM DOCHODY OGÓŁEM	57 490 423,79	73 474 199,18	76 414 451,58	104,00%	100,00%

Wydatki budżetu Gminy w 2022 roku wyniosły 79 549 579,36 zł, a ich realizacja wyniosła 88,94% planu wynoszącego 89 445 579,47 zł. Realizację planu wydatków w 2022 roku przedstawiają tabele poniżej.

Wyszczególnienie	Plan na 1.01.2022 r. (w zł)	Plan na 31.12.2022 r. (w zł)	Wykonanie (w zł)	Realizacja planu po zmianach (w %)	Udział (w %)
Wydatki bieżące	50 447 168,81	69 287 327,50	66 041 281,91	95,32%	83,02%
Wydatki majątkowe	8 043 254,98	20 158 251,97	13 508 297,45	67,01%	16,98%
RAZEM WYDATKI OGÓŁEM	58 490 423,79	89 445 579,47	79 549 579,36	88,94%	100,00%

Informacja o stanie mienia komunalnego za rok 2022

Gmina Kowala posiada mienie komunalne w skład, którego wchodzi:

- grunty,
- budynki,
- budowle i urządzenia techniczne,
- środki transportowe.

Grunty stanowiące własność komunalną gminy zajmują obszar **153,7171 ha**, w skład, których wchodzi:

- grunty rolne,
- działki budowlane,
- drogi,
- tereny rekreacyjno-sportowe,
- parki, lasy, grunty leśne,
- stawy.

W roku 2022 gmina sprzedała:

1) Działki w miejscowości Kosów Większy:

- Nr 1080/29 o powierzchni 0,0964 ha za kwotę **131 068,80 zł** wg. aktu notarialnego,
- Nr 1080/28 o powierzchni 0,0960 ha za kwotę **183 885,00 zł** wg aktu notarialnego,
- Nr 1080/31 o powierzchni 0,1472 ha za kwotę **181 377,03 zł** wg aktu notarialnego,
- Nr 1080/23 o powierzchni 0,0978 ha za kwotę **116 235,00 zł** wg aktu notarialnego,
- Nr 1080/27 o powierzchni 0,0954 ha za kwotę **178 350,00 zł** wg aktu notarialnego,
- Nr 1080/26 o powierzchni 0,0949 ha za kwotę **172 200,00 zł** wg aktu notarialnego,

- Nr 1024/3 o powierzchni 0,0269 ha za kwotę **19 188,00 zł** wg aktu notarialnego,
  - Nr 1080/25 o powierzchni 0,0944 ha za kwotę **166 173,00 zł** wg aktu notarialnego,
  - Nr 1080/30 o powierzchni 0,0970 ha za kwotę **134 143,80 zł** wg aktu notarialnego,
  - Nr 1080/24 o powierzchni 0,939 ha za kwotę **161 130,00 zł** wg aktu notarialnego,
- łącznie kwota ze sprzedaży wyniosła **1 443 750,63 zł**.

W roku 2022 gmina kupiła działkę w miejscowości Zenonów, obręb Huta Mazowskańska na realizację zadań własnych

- Nr 197/7 o powierzchni 0,0842 ha za kwotę **61 965,87 zł** wg dokumentu OT

Drugim składnikiem mienia gminy są budynki (użytkowe), w skład ich wchodzi:

- budynek Urzędu Gminy w Kowali- Stępocinie,
- budynek, w którym znajdują się: GOPS i Posterunek Policji
- budynki szkół (6 sztuk) – w miejscowościach: Kowala-Stępocina, Mazowszany, Kończyce - Kolonia, Młodocin Mniejszy, Bardzice, Parznice,
- budynek Publicznego Przedszkola w Kowali-Stępocinie,
- budynek w Trablicach Dom Pamięci ks. Romana Kotlarza
- budynek Ośrodka Zdrowia w Kowali-Stępocinie,
- remizy OSP – w miejscowościach Bardzice, Kowala-Stępocina,
- budynek w Rudzie Małej – pełni funkcję świetlicy i remizy OSP,
- budynek w Kosowie – pełni funkcję świetlicy i remizy OSP,
- świetlica w Trablicach,
- świetlica w Ludwinowie,
- świetlica w Maliszowie
- hala sportowa w Kowali-Stępocinie,
- hala sportowa w Mazowszanach,
- hala sportowa w Młodocinie Mniejszym
- stacja hydroforowa w Dąbrówce Zabłotniej,
- budynek zaplecza sanitarno-szatniowego boiska piłkarskiego w miejscowości Kowala-Stępocina,
- budynek mieszkalny i gospodarczy w Kowali-Stępocinie - siedziba Klubu Seniora.
- PSZOK w Kosowie

Na mienie komunalne Gminy Kowala w 2022 roku składają się także: parkingi i boiska: wielofunkcyjne w Kosowie, „Orlik” w Mazowszanach, Infrastruktura sportowo-rekreacyjna w Kowali – boisko wielofunkcyjne, boisko trawiaste z trybunami i część rekreacyjna z muszlą koncertową, boisko wielofunkcyjne przy PSP w Bardzicach oraz sprzęt służący do prac bieżącego utrzymania budynków i obiektów gminnych tj. kosiarka - ciągniczek, kosiarka do trawy z akcesoriami, pług wirnikowy do śniegu, wykaszarka spalinowa z dmuchawą i przyczepą, sprzęt ratowniczy i gaśniczy na stanie OSP (motopompy, agregaty, przecinarki, pompy szlamowe) oraz wyposażenie techniczno- gastronomiczne w szkołach i przedszkolu.

W skład grupy obejmującej budowlę i urządzenia techniczne wchodzi (stan na koniec 2022 r):

Drogi o długości **100,899 km** i powierzchni **405 668 m²**

- a) twarda ulepszona bitumiczna: 66,195 km – 296,549 m²
- b) gruntowa wzmocniona żwirem, żużlem: 16,043 km – 53,651m²
- c) gruntowa naturalna (z gruntu rodzimego): 16,168 km – 45,352 m²
- d) twarda nieulepszona tłuczniowa: 2,039 km – 8,592m²
- e) twarda ulepszona kostka: 0,445 km – 1,523 m²

Suma powierzchni chodników i ścieżek rowerowych: 493 m²

Liczba i długość obiektów mostowych w osi drogi:

1 obiekt mostowy- MOST, długość 12,00 m, POWIERZCHNIA 70 m²

W roku 2022 nastąpiła budowa oświetlenia ulicznego w miejscowości Huta Mazowskańska w obrębie Zenonowa. Obejmująca wykonanie 6 słupów i 6 opraw oświetlenia. łączny koszt budowy nowego oświetlenia wyniósł 71 219,00 zł.

W 2022 roku wybudowano na terenie gminy **201** metrów bieżących sieci wodociągowej:

1. Kowalówka– 201 mb

Do środków transportowych będących własnością gminy wchodzi:

1. Samochód pożarniczy MAGIRUS (OSP Bardzice)
2. Samochód pożarniczy MERCEDES (OSP Kowala-Stępcocina)
3. Samochód Volkswagen (OSP Kowala)
4. Samochód pożarniczy JELCZ (OSP Ruda Mała)
5. Samochód osobowo – towarowy Renault Mascott - Urząd Gminy
6. Samochód ciężarowy- OPEL COMBO-D-VAN - PP w Kowala-Stępcocina

W 2022r. sprzedany został samochód ratowniczo – gaśniczy DAIMLER (OSP Kosów) za kwotę 27 100,00 zł wg faktury.

Dochody z tytułu użytkowania wieczystego nieruchomości za rok 2022 wynoszą **25 906 zł** a z tytułu najmu i dzierżawy (czynsze) wynoszą **106 633 zł**.

Wydatki bieżące w dziale gospodarki nieruchomościami wyniosły w 2022 roku **272 539 zł** (na wydatki te złożyły się m.in. koszty: kosztorysów, projektów, wykonanych map, wypisów i wyrysów z rejestru gruntów, wyceny, zakładanie ksiąg wieczystych).

Koszt utrzymania stacji wodociągowej w Dąbrówce Zabłotniej wyniósł **1 051 006 zł**.

Bieżące utrzymanie dróg wraz z remontami i odśnieżaniem w roku 2022 wyniosło **1 373 614 zł**.

1.4. Władze lokalne

Strukturę organizacyjną Urzędu określa Zarządzenie Nr 117.2019 Wójta Gminy Kowala z dnia 10 grudnia 2019 w sprawie wprowadzenia Regulaminu Organizacyjnego Urzędu Gminy w Kowali, zmienionego Zarządzeniem Nr 96.2020 Wójta Gminy Kowala z dnia 10 grudnia 2020 roku, Nr 37.2022 Wójta Gminy Kowala z dnia 25 kwietnia 2022 roku, Nr 49.2022 Wójta Gminy Kowala z dnia 9 maja 2022 roku oraz Nr 149.2022 Wójta Gminy Kowala z dnia 30 listopada 2022 roku w sprawie wprowadzenia zmian w zarządzeniu nr 117.2019 z dnia 10 grudnia 2019 roku w sprawie wprowadzenia Regulaminu Organizacyjnego Urzędu Gminy w Kowali.

Kadencyjność Rady Gminy 2018-2023 – ulega przedłużeniu do dnia 30 kwietnia 2024 zgodnie z ustawą z dnia 29 września 2022 r., o przedłużeniu kadencji organów jednostek samorządu terytorialnego (Dz.U. z 2022 r., poz. 2418). Rada Gminy Kowala w kadencji 2018-2024 liczy 15 radnych.

Rada Gminy Kowala w kadencji 2018-2023 liczy 15 radnych.

Przy Radzie działają następujące stałe komisje:

- Komisja Rewizyjna – 5 osób.
- Komisja Budżetowa – 5 osób.
- Komisja Rolnictwa, Ochrony Środowiska, Porządku Publicznego, Bezpieczeństwa i Ochrony Ludności i Pomocy Społecznej – 5 osób.
- Komisja Oświaty, Kultury, Sportu, Turystyki i Promocji – 5 osób.
- Komisja Skarg, Wniosków i Petycji – 5 osób.

II. OPIS NAJWAŻNIEJSZYCH DZIAŁAŃ PODEJMOWANYCH W ROKU 2022

1. OŚWIATA I KULTURA

I. Na terenie Gminy Kowala istnieją następujące placówki oświaty i kultury:

1. Publiczna Szkoła Podstawowa im. Noblistów Polskich w Bardzicach.
2. Publiczna Szkoła Podstawowa im. Orła Białego w Kończycach – Kolonii.
3. Publiczna Szkoła Podstawowa im. Janusza Korczaka w Kowali-Stępocinie.
4. Publiczna Szkoła Podstawowa im. Marii Konopnickiej w Mazowszanach.
5. Publiczna Szkoła Podstawowa im. Kornela Makuszyńskiego w Młodocinie Mniejszym.
6. Publiczna Szkoła Podstawowa im. Jana Pawła II w Parznicach.
7. Niepubliczna Szkoła Podstawowa MONTESSORI School w Kotarwicach.
8. Publiczne Przedszkole im. Juliana Tuwima w Kowali-Stępocinie .
9. Niepubliczne Przedszkole MONTESSORI „Nutki” w Kotarwicach.
10. Świetlica Gminna.
11. Gminna Biblioteka Publiczna w Kowali-Stępocinie.

Wykaz szkół i placówek oświatowych oraz liczba uczniów na terenie Gminy Kowala

Liczba uczniów na dzień 31.12.2022r.

Nazwa szkoły	Szkoła - liczba uczniów	Oddział przedszkolny - liczba uczniów	Przedszkole- liczba uczniów	łącznie:
PSP Bardzice	86	25	-	111
PSP Kończyce-Kolonia	80	17	-	97
PSP Kowala-Stępocina	315	15	-	330
PSP Mazowszany	324	37	18	379
PSP Młodocin Mniejszy	87	17	-	104
PSP Parznice	138	120	-	258
Publiczne Przedszkole w Kowali-Stępocinie	-	-	125	125
Niepubliczne Przedszkole MONTESSORI „Nutki” Kotarwice	-	-	43	43
Niepubliczna Szkoła Podstawowa MONTESSORI	34	9	-	43
łącznie:	1064	240	186	1490

Wykaz zatrudnionych nauczycieli w Publicznych Szkołach Podstawowych i Publicznym Przedszkolu na terenie gminy Kowala w styczniu i grudniu 2022.

Nazwa szkoły	Liczba zatrudnionych nauczycieli w pełnym wymiarze w styczniu 2022	Liczba zatrudnionych nauczycieli w niepełnym wymiarze w styczniu 2022	Liczba zatrudnionych nauczycieli w pełnym wymiarze w grudniu 2022	Liczba zatrudnionych nauczycieli w niepełnym wymiarze w grudniu 2022
PSP Bardzice	14	2	15	3
PSP Kończyce – Kolonia	15	4	15	4
PSP Kowala – Stępocina	31	8	30	7
PSP Mazowszany	36	8	38	7
PSP Młodocin Mniejszy	14	3	15	4
PSP Parznice	31	8	33	6
Publiczne Przedszkole w Kowali-Stępocinie	11	6	11	7

WYNIKI UCZNIÓW VIII KLAS ZA 2022 ROK

Gmina Kowala: język polski - 63 %, matematyka - 61%, język angielski - 62%;

Powiat Radomski: język polski - 61 %, matematyka – 57%, język angielski - 61%;

Województwo mazowieckie: język polski - 64 %, matematyka - 62%, język angielski - 72%;

Kraj: język polski - 60 %, matematyka - 57%, język angielski - 67%.

Szkoła	Język polski	Matematyka	Język angielski	Język niemiecki
PSP Bardzice	67%	68%	81%	-
PSP Kończyce- Kolonia	66%	56%	54%	-
PSP Kowala-Stępocina	62%	62%	67%	-
PSP Mazowszany	62%	65%	57%	-
PSP Młodocin Mniejszy	69%	67%	76%	-
PSP Parznice	59%	51%	47%	-

Zestawienie wydatków gminy na prowadzenie placówek oświatowych w 2022r.

Nazwa szkoły - placówki	Wydatki na prowadzenie poszczególnych placówek w przeliczeniu na jednego ucznia rocznie
PSP Bardzice	19 009,92 zł
PSP Kończyce - Kolonia	20 824,53 zł
PSP Kowala-Stępocina	13 319,85 zł
PSP Mazowszany	13 205,59 zł
PSP Młodocin Mniejszy	21 540,50 zł
PSP Parznice	17 630,06 zł
Publiczne Przedszkole w Kowali-Stępocinie	21 520,27 zł

Dochód z subwencji oświatowej	Wydatki Gminy na oświatę
14 026.831,00zł.	26 974 769,32 zł.

W roku 2022 wszystkie placówki oświatowe realizowały szereg projektów i programów np.: „Co tam się dzieje?” - program z elementami integracji sensorycznej; Międzynarodowy Projekt Edukacyjny „Piękna Nasza Polska cała”; „Mamo, tato wolę wodę”; „Z kulturą mi do twarzy”; „Uczymy Dzieci Programować; Ogólnopolskie projekty: „Warzywa i owoce w szkole”; „Mleko w szkole”; „Zbieraj baterie”; „Śniadanie daje moc”; „Nie pal przy mnie proszę”; „Czyste powietrze wokół nas”; „Bieg po zdrowie”; „Code Week, czyli Europejski Tydzień Kodowania”; Ogólnopolski program profilaktyki zdrowia psychicznego - „Myślę pozytywnie”; Projekt grantowy - „Lekcja Enter”; „MŁODE GŁOWY - Otwarcie o zdrowiu psychicznym”; „Ja w relacjach. Jak zrozumieć siebie i innych?”; „Ogólnopolski projekt BE.ECO”; „Spotkania z pasją”; „Z kulturą mi do twarzy”; Ogólnopolski Projekt Edukacyjny z języka polskiego i z matematyki – „Lepsza Szkoła”; „Krajowy Program Zwalczania AIDS i Zapobiegania Zakażeniom HIV”; „Program Re@Inie Odpowiedzialni”; „Laboratoria Przyszłości program realizowany przez Ministerstwo Edukacji i Nauki”; „Kulturalna szkoła na Mazowszu”.

Placówki oświatowe biorą udział w licznych akcjach m.in.: „Sercem z Ukrainą”- zbiórka artykułów spożywczych i środków higienicznych; „Łańcuszek dla Ukrainy”; XXX edycja konkursu „Kangur matematyczny 2022”; „Dzień głośnego czytania”; „Sprzątanie świata; „Mam chętkę na zakrętkę”; „Dzieci zbierają elektrośmieci”; „Tornister pełen uśmiechu”; „Narodowe Czytanie”; „Pola Nadziei”; „Dzień Dobra”; „Niepodległa do hymnu”; Światowy Dzień Tabliczki Mnożenia; „Odkręć się na innych” - zbiórka nakrętek w ramach pomocy charytatywnej; „Góra grosza”; „Słowa dają moc” – listopad miesiącem dobroci i życzliwości; „Kampania SMART, to znaczy mądrze - Nowe zagrożenia w sieci, patostream i treści niebezpieczne”; „Bieg po zdrowie”; Akcja MEiN „Szkoła pamięta” oraz „BohaterON”; „Szkoła do hymnu”; Zbiórka na rzecz osób bezdomnych - „Kubek”; Juniorzy dla Seniorów - wizyta w Domu Opieki pod Złotym Dębem w Radomiu - występ artystyczny.

Każda szkoła realizuje innowacje pedagogiczne m.in. takie jak: „Każde dziecko powinno kroczyć od kamienia do kamienia własną ścieżką”; „Gdy zegar historii tyka, zawsze potrzebna matematyka”; „Wybrane legendy polskie pędzlem i farbami malowane”; „Język angielski w przypowieściach Nowego Testamentu”; „PRZERWA Z KLASĄ”; „RATUJEMY PSZCZOŁY – ŁĄKA KWIETNA”; „Lapbookowa nauka – cztery pory roku”; „Emocjonalny LogoRytm: słyszę- mówię- czuję”; „Grafika warsztatowa”; „It’s a piece of cake”; „Moje spotkanie z Marią Konopnicką”; „Wesoła matematyka”; „W świecie sensorycznych literek”; „Trening pewności siebie”; „Wspomaganie rozwoju psychospołecznego dzieci nieśmiałych”; „Apteczka pierwszej pomocy emocjonalnej”; „Unplugged”; „Trening Pewności Siebie”; „Przerwa z klasą”; „Mali Europejczycy”; „Z plecakiem przez świat – podróż po kontynentach”; „Gramy w warcaby”; Taniec Ludowy „Przepióreczka”; „Innowacja – gry i zabawy z dawnych lat”; Warsztaty plastyczne - „Z wyobraźnią na TY”; „Szachy w szkole” „How to learn and remember” - innowacja pedagogiczna z języka angielskiego w oparciu o InstaLing; „Misia Marysia w bajkowej podróży” - bajkoterapia dla najmłodszych; „Sensoplastyka”- zajęcia plastyczne o charakterze terapeutycznym; „Kreatywne prace plastyczne”.

Szkoły i przedszkole w ramach Programu wychowawczo – profilaktycznego realizują m.in.: „Działania na rzecz ochrony środowiska (kultura ekologiczna)”; „Rozwijanie świadomości narodowej (wycieczki do muzeów, akademie patriotyczne, spotkania z ciekawymi ludźmi)”; „Kształtowanie umiejętności właściwego komunikowania się w różnych sytuacjach społecznych, dbałość o język i kulturę wypowiedzianą się”; „Kształtowanie ambicji edukacyjnych i motywacji do nauki”; „Stwarzanie możliwości sprzyjających rozwijaniu zainteresowań i uzdolnień”; Warsztaty: - „Nie zmarnuj swojego życia, - „Radzenie sobie z przemocą rodzinną oraz gdzie szukać pomocy”; Zajęcia: - „Presja grupy – zachowania asertywne”, - „Mechanizmy uzależnień”, - „Czym jest agresja”, - „Jak się uczyć?”, - „O czym marzymy?”, - „Bądź kumplem – nie dokuczaj”, - „Co to jest regulamin szkolny?”, „Z bezpieczeństwem na Ty” „STOWARZYSZENIE NOWE PERSPEKTYWY - zajęcia profilaktyczne on-line”; „Stop przemocy –możesz inaczej”; „Depresja – wracamy do równowagi”; „UNPLUGGED”, to program profilaktyki uniwersalnej oparty na modelu wszechstronnego wpływu społecznego. Celem programu jest ograniczanie inicjacji

używania substancji psychoaktywnych (alkohol, tytoń, narkotyki); Warsztaty na temat: "Przeciwdziałanie przemocy w rodzinie"; Warsztat „Lekarstwo na strach.

Uczniowie w poszczególnych szkołach zdobywali nagrody i wyróżnienia w konkursach na szczeblu międzyszkolnym, powiatowym, ogólnopolskim czy międzynarodowym np.:

1. Publiczna Szkoła Podstawowa w Bardzicach:

- Ogólnopolski Konkurs Archimedes. Plus Lingua. Plus (laureaci),
- Ogólnopolski Konkurs Literacki dla młodych twórców – Stefan Wyszyński – patron spraw ważnych (I i III miejsce),
- Gminny Konkurs Matematyczny dla klas V –VIII (I miejsce).

2. Publiczna Szkoła Podstawowa w Kończycach - Kolonii:

- Konkurs Mitologiczny (I i III miejsce),
- Gminny Konkurs Recytatorski Poezji Jana Pawła II (I miejsce),
- Międzygminny Turniej Piłki Siatkowej (III miejsce),

3. Publiczna Szkoła Podstawowa w Kowali-Stępcinie:

- Konkurs plastyczny Wydział Katechetyczny Diecezji Radomskiej „Postani w pokoju Chrystusa” (wyróżnienie),
- Gminny konkurs plastyczny: 1) „Kapelusz Pani Jesieni” (I i III miejsce, wyróżnienie), 2) „Mali Artyści” (I miejsce kat. kl. I),
- Gminny Konkurs piosenki anglojęzycznej „A little Singer”(II i III miejsce),
- Powiatowy Konkurs plastyczny „ Powietrze, ogień, woda w nagłej potrzebie Straż Pożarna dłoń swą poda” (wyróżnienie),
- Międzynarodowy Konkurs Kangur Matematyczny (wyróżnienia),
- VIII Regionalny Przegląd Kolęd i Pastoralek- Wierzbica 2022 (I miejsce),
- Powiatowy Konkurs ortograficzny Mistrz Ortografii (I miejsce),
- Konkurs „O laur Kochanowskiego” (II miejsce).

4. Publiczna Szkoła Podstawowa w Mazowszanach:

- Międzynarodowy Konkurs Matematyczny Kangur (wynik bardzo dobry, wyróżnienia),
- Ogólnopolski konkurs plastyczny „Moja ulubiona postać z wierszy Marii Konopnickiej” (III miejsce, wyróżnienie),
- Ogólnopolski konkurs plastyczny „Dbamy o przyrodę na okrągło i kwadratowo” (I miejsce, wyróżnienie),
- Ogólnopolski konkurs plastyczny „Polscy poeci oczami dziecka” (III miejsce),
- Interaktywny Konkurs z Języka Angielskiego THE BIG CHALLENGE (laureaci),
- Ogólnopolski konkurs dla młodzieży szkolnej „Mój las”- edycja XXXV (wyróżnienia),
- Powiatowy Konkurs Pożarniczy „Jedną Iskrą Wzniecisz Pożar” (laureat),
- III Powiatowy Konkurs Biologiczny (finalista),
- Turniej piłki nożnej chłopców kl.4- 6 na szczeblu międzygminnym w ramach Mazowieckich igrzysk Młodzieży Szkolnej (I miejsce).

5. Publiczna Szkoła Podstawowa Młodocinie Mniejszym:

- Gminne Konkursy: „Poezji i piosenki obcojęzycznej” – (wyróżnienie), „Jan Paweł II nie przeminie cały” – (wyróżnienie), „Ozdoby Halloween” – (II miejsce),
- Powiatowe Konkursy: „Zarażeni rowerem – zainspirowani Malczewskim” – (I miejsce), „Odblaski na topie” – (wyróżnienie), „Halloween Story” – (I miejsce), „Mały Mistrz Matematyki – (III miejsce),
- Ogólnopolski konkurs o piłce nożnej „Poznaj Polskę na sportowo” – (IV miejsce),
- Międzynarodowy Konkurs Matematyczny KANGUR – (wyróżnienie).

6. Publiczna Szkoła Podstawowa w Parznicach:

- XIX Powiatowy Festiwal Piosenki Turystycznej i Patriotycznej – (wyróżnienie),
- Konkurs organizowany przez Mazowieckiego Kuratora Oświaty „Śladami Wandy Malczewskiej” – (nagroda specjalna),
- XI Gminny Konkurs Matematyczny – (I miejsce),
- IX Ogólnopolski Konkurs „Kardynał Stefan Wyszyński – Patron Ważnych Spraw” – (II, III miejsce),
- Powiatowy Konkurs „Mój tradycyjny stół wielkanocny” – (I miejsce),
- Gminny Konkurs Ortograficzny – (II miejsce),
- Gminny Konkurs Poezji i Piosenki Obcojęzycznej – (III miejsce),
- Zawody w Lekkiej Atletyce organizowane przez Radomski Okręgowy Związek Lekkiej Atletyki na stadionie MOSiR-u w Radomiu – (I miejsce w biegu na 300m dziewcząt, II miejsce w rzucie piłką palantową, I i II miejsce w biegu na 60m chłopców, I i II miejsce w biegu na 300m chłopców),

7. Publiczne Przedszkole w Kowali-Stępocinie:

- Konkurs Plastyczny „Palma Wielkanocna” (I miejsce),
- Gminny Konkurs „Najpiękniejsza Kartka Świąteczna” (I i III miejsce).

II. Cykliczne imprezy sportowe:

1. XVIII Turniej Piłki Nożnej Mężczyzn o Puchar Wójta Gminy Kowala "KOWALA 2022";
2. VII Ogólnopolski Turniej Dzieci i Młodzików w Judo o Puchar Wójta Gminy Kowala pod Patronatem Starosty Radomskiego;
3. X Mikołajkowy Turniej Halowej Piłki Nożnej Szkół Podstawowych „Kowala 2022”.
4. Mikołajkowy Gminny Turniej Tenisa Stołowego 2022.

III. Osiągnięcia sportowe m.in.:

1. Gimnastyczny Klub Sportowy Quick Flick uczestniczył: w Budapeszcie - Mistrzostwa Świata WDA International Dance Cup (3 złote i srebrny medal oraz 2 brązowe); w Gdańsku - VIII Debiuty i X Mistrzostwa Polski w Fitness Sportowym (2 złote, 6 srebrnych i 6 brązowych); w PSP Parznice - Turniej Gimnastyczny o Puchar Wójta Gminy Kowala Dariusza Bulskiego (I, II, i III miejsca w różnych kategoriach); .w Zespole Szkół Muzycznych - Gala Mistrzów Sportu Powiatu Radomskiego (Gimnastyczny Klub Sportowy został zaproszony aby uświetnić galę swoimi występami).
2. „Judo Kowala” sukcesy na terenie Polski oraz za granicą: (Ogólnopolski Turniej Judo Modliborzycze: 5 złotych medali, 6 srebrnych, 10 brązowych; Otwarte Mistrzostwa województwa Lubelskiego - Zamość: 4 złote, 10 srebrnych i 7 brązowych; Warszawska Olimpiada Młodzieży Juniorów: 3 srebrne medale; Świętokrzyski Ogólnopolski Turniej Dzieci: 9 złotych, 8 srebrnych i 11 brązowych; Międzynarodowy Turniej Judo Zakopane: 4 złote, 5 srebrnych i 4 brązowe; Turniej Judo Nowiny: 5 złotych, 14 srebrnych i 9 brązowych; Ogólnopolski Mikołajkowy Turniej Judo Kielce: 6 złotych, 17 srebrnych i 13 brązowych).
3. Michał Karbownik to jeden z największych talentów polskiej piłki. Wychowanek trenerów Piotra Różańskiego i Bartosza Piętaka trenerów obecnie pracujących z dziećmi na terenie gminy Kowala Stępocina. Jest zawodnikiem **Brighton & Howe Albion zespołu z angielskiej Premier League**. Michał został wypożyczony do klubu ligi greckiej Panatinaikosu Ateny, a obecnie przebywa na wypożyczeniu w 2 Bundeslidze w zespole Fortuny Dusseldorf. 22 letni piłkarz szybko wywalczył sobie miejsce w podstawowym składzie zespołu strzelając gola i notując 4 asysty. Po rundzie jesiennej Michał został zawodnikiem rundy w niemieckim zespole.

Biblioteka

Gminna Biblioteka Publiczna w Kowali powstała w 1947 roku. Powołana została na mocy Uchwały NrX/30/2004 r Rady Gminy w Kowali z dnia 22.10.2014 r. Od 1 stycznia 2005 roku jest samodzielną instytucją kultury działającą na podstawie Statutu Gminnej Biblioteki Publicznej w Kowali-Stępcinie. Należy do podtypu biblioteki gminy wiejskiej, gdzie liczba mieszkańców mieści się w przedziale 10001 – 15000. Organizatorem Gminnej Biblioteki Publicznej w Kowali-Stępcinie jest Samorząd Gminy Kowala.

Biblioteka w swojej strukturze posiada III filie:

- a) Filia w Młodocinie Mniejszym – budynek PSP w Młodocinie Mniejszym, Młodocin 47
- b) Filia w Bardzicach – budynek PSP w Bardzicach, Bardzice 2 c
- c) Filia w Parznicach – budynek PSP w Parznicach, Parznice 53

Zbiory biblioteczne opracowywane są komputerowo. Biblioteka korzysta z programu bibliotecznego Mak+ Zapewnia dostęp do Internetu, czasopism. Umożliwia korzystanie ze zbiorów cyfrowych Biblioteki Narodowej - Academia. Czytelnicy mają dostęp do wirtualnej wypożyczalni Legimi (e – booków i audiobooków) dzięki wydawanym kodom.

Od 1 stycznia 2021r. opiekę merytoryczną i metodyczną nad bibliotekami publicznymi na terenie powiatu radomskiego sprawuje **Powiatowy Instytut Kultury w Iłży**, ul. Jakubowskiego 5

I. Zbiory biblioteczne - stan księgozbioru na 31.12.2022 r.

Liczba zakupionych książek (przybytek księgozbioru biblioteki głównej i filii)

- a) Ogółem w 2022 roku przybyło: 732 woluminy na kwotę 18544,43 złotych oraz 6 darów.
- b) W tym:
  - 474 woluminy na kwotę 12082,43 zł. ze środków Organizatora – Samorządu Gminy Kowala Kowala – 371 woluminów (9688,68)
Młodocin – 42 woluminy (820,00)
Parznice – 38 woluminów (1038,84)
Bardzice – 23 woluminy (534,91)
  - 258 woluminów z dotacji MKiDN na kwotę 6462 złotych
Kowala - 67 woluminy (1789,55)
Młodocin – 42 woluminy (1000,00)
Parznice – 89 woluminów (2475,40)
Bardzice – 60 woluminów (1197,05)

II. Czytelnicy według wieku

2022	- do lat 5	- 6 do 12 lat	- 13 do 15 lat	- 16 do 19 lat	- 20 do 24 lat	- 25 do 44 lat	- 45 do 60 lat	powyżej 60 lat
Kowala	8	82	51	42	46	200	131	66
Bardzice	12	89	35	16	1	14	15	11
Młodocin	1	80	32	13	1	26	16	9
Parznice	2	94	31	1	4	28	36	12
Ogółem	23	345	149	72	52	268	198	98
	1205							

Liczba czytelników na 100 mieszkańców w 2022 roku wyniosła: 9,96

III. Wypożyczenia zbiorów na zewnątrz i na miejscu

Liczba wypożyczeń ogółem na 100 mieszkańców (wypożyczenia na zewnątrz i na miejscu) w 2022 roku to: 172,29

2022	Literatura piękna dla dorosłych	Literatura piękna dla dzieci i młodzieży	Literatura niebeletrystyczna
Kowala	9723	3683	2143
Bardzice	476	1021	710
Młodocin	564	758	158
Parznice	689	525	388
Razem	11 452	5 987	3 399
	20 838		

IV. Wydarzenia kulturalne

Spotkanie autorskie

Dnia 25 maja 2022 roku w ramach obchodów Dnia Bibliotekarza i Bibliotek Gminna Biblioteka Publiczna w Kowali-Stępcinie we współpracy z Powiatowym Instytutem Kultury w Iłży zorganizowała spotkanie autorskie z **Panem Wiesławem Drabikiem**.

Pisarz jest autorem ponad 200 książek dla dzieci, do niektórych z nich sam stworzył ilustracje. Większość publikacji autora to wesołe, rymowane bajki o zwierzętach adresowane do najmłodszych czytelników. Podczas spotkania autor opowiedział dzieciom o swojej twórczości. Zainteresował dzieci ciekawostkami z książek, które prezentował i pokazywał. Najaktywniejsi otrzymali kolorowe naklejki i książki z dedykacją pisarza.

Do najbardziej znanych książek autora należą: „Bajka o Smoku i Kraków, i o tym jak powstał Kraków”, „Awantura na podwórku”, „Kocie łakocie”, jak również wiele innych, po które zapraszamy do biblioteki. W spotkaniu wzięli udział dzieci z Publicznego Przedszkola im. Juliana Tuwima w Kowali-Stępcinie wraz z opiekunami.

Narodowe Czytanie – 6 września 2022 roku Gminna Biblioteka Publiczna w Kowali – Stępcinie wraz z filiami wzięła udział w 11. Edycji ogólnopolskiej akcji Narodowe Czytanie Ballad i Romansów Adama Mickiewicza.

W trwającym Roku Romantyzmu Polskiego do wspólnego czytania zaprosiliśmy:

Pana Dariusza Bulskiego – Wójta Gminy Kowala

Pana Jacka Jóźwiaka - Dyrektora PSP w Parznicach

Panią Elżbietę Strzechę – Przedstawiciela SPZOPZ w Kowali – Stępcinie

Panią Agnieszkę Brołę – Sekretarkę PSP w Kowali -Stępcinie

Panią Agnieszkę Rybską – Kruk – Wychowawcę Świetlicy Środowiskowej „Szansa”

Panią Ewę Marczewską oraz Panią Elżbietę Prokopowicz – długoletnie Czytelniczki naszej biblioteki.

W wydarzeniu wzięli także udział uczniowie klasy 8 PSP im. Janusza Korczaka w Kowali-Stępcinie, pod opieką Pani Agnieszki Rozwadowskiej – Maj.

Tegoroczną odstonę Narodowego Czytania rozpoczęło odczytanie listu Prezydenta RP Andrzeja Dudy. Podczas spotkania odczytane zostały ballady „Romantyczność”, „Świtezianka”, „Rybka” oraz „Powrót Taty”.

Wspólne czytanie utworów Adama Mickiewicza było doskonałą okazją do ukazania piękna literatury polskiej okresu romantyzmu.

„Oddaj książkę” – cykliczna akcja przeprowadzana w miesiącu maju zachęcająca czytelników do oddania niezwróconych, przetrzymanych książek.

„Mała książka – wielki człowiek” Kontynuacja projektu we współpracy z Instytutem Książki oraz Ministerstwem Kultury i Dziedzictwa Narodowego. Zapraszamy dzieci w wieku przedszkolnym do odbierania wyprawek czytelniczych. Zachęcamy najmłodszych do czytania, do wspólnej lektury w relacjach rodzic - dziecko. Zachęcamy do spędzania czasu z książką zarówno w czytelni, jak i w domu.

Konkurs plastyczny: **„Laurka dla pisarza”, „Najpiękniejsze karty Wielkanocne”, „Magiczne karty Bożonarodzeniowe”**. Te cykliczne konkursy stały się tradycją realizowane przez filię biblioteczną w Bardzicach. Najciekawsze prace zostają nagrodzone i rozesłane do czytelników – Seniorów z terenu Gminy Kowala.

Pasowanie na Czytelnika – uroczyste pasowanie odbywa się co roku w filii bibliotecznnej w Młodocinie Mniejszym.

Prowadzimy lekcje biblioteczne dla dzieci i młodzieży z terenu naszej gminy.

2. ZDROWIE

Statut SPZOZ uchwała nr XLII.358.2022 Rady Gminy Kowala z dnia 23 czerwca 2022 roku w sprawie nadania Statutu Samodzielnego Publicznego Zakładowi Opieki Zdrowotnej w Kowali-Stępcinie wpisany jest do:

- Rejestru Podmiotów Lecznicych 000000007918
- Krajowego Rejestru Sądowego 0000189410

Działalność jednostki jest finansowana ze środków NFZ.

SP ZOZ świadczy usługi medyczne dla ogółu mieszkańców gminy Kowala i gmin ościennych.

Na dzień 31-12-2022 jednostka zatrudniała 18 osób, w tym:

- lekarze 5
- pielęgniarki 6
- położna 1
- pracownicy administracyjni 2
- pracownicy obsługi 2

Na dzień 31-12-2022 do Przychodni zapisanych było 6074 pacjentów.

W roku 2022 udzielono m. in.:

- 20 296 porad Lekarza POZ w tym teleporady: -451
- 5373 świadczeń w Gabinecie Zabiegowym
- 613 EKG
- 9987 świadczenia Pielęgniarek środowiskowych w domu pacjenta
- 92 wizyt patronażowych położnej POZ
- 87 wizyt położnej POZ w edukacji przedporodowej
- 654 uczniów objętych było opieką Pielęgniarki szkolnej
- 19 763 liczba wykonanych badań laboratoryjnych i obrazowych

W ramach Poradni Ginekologiczno-Położniczej zrealizowano 708 świadczeń

3. BEZPIECZEŃSTWO

I. Stan etatowy Posterunku Policji w Kowali-Stępcinie to 10 funkcjonariuszy Policji:

1. Kierownik Posterunku Policji w Kowali-Stępcina,
2. Zespół ds. Prewencji 6 funkcjonariuszy, w tym dwóch dzielnicowych oraz trzech Policjantów w służbie patrolowo- interwencyjnej,
3. Zespół ds. Kryminalnych 3 funkcjonariuszy.

Posterunek obecnie dysponuje środkami transportu:

- jednym pojazdem osobowym oznakowanym (2016r), jednym pojazdem osobowym nieoznakowanym (2019).

II. Skierowano do służby zewnętrznej patrolowej i obchodowej w systemie 8-godzinnym:

- w roku 2022 - 933 policjantów, w 2021 - 889 policjantów.

III. Przestępstwa powstałe na terenie podległym z podziałem na kategorie

W 2022 roku wszczętych zostało :

- 189 postępowań - wzrost o 18,9 % w stosunku do roku ubiegłego
- wykrywalność wyniosła 69,1 % - spadek o 10,6 % w stosunku do roku ubiegłego

W 2021 roku wszczętych zostało

- 159 postępowań,
- wykrywalność wyniosła 77,31%.

Kategorie przestępstw zaistniałych na podległym terenie:

- Kradzieże mienia – 15
- Kradzieże z włamaniem – 11
- Kradzież rozbójnicza – 2
- Bójka i pobicie - 2
- Przestępstwa gospodarcze – 0
- Uszczerbek na zdrowiu – 4
- Uszkodzenie mienia – 12
- Przestępstwa narkotykowe - 0
- Ujawniono nietrzeźwych kierujących pojazdami – 15
- Niealimentacja - 26
- Oszustwa – 23
- Znęcanie się nad rodziną - 23
- Inne - 56

Ogółem zatrzymano sprawców przestępstw - 10

Ogółem zatrzymano osób poszukiwanych (Listem Gończym, Nakazem Doprowadzenia do Aresztu Śledczego/Zakładu Karnego, do ustalenia miejsca pobytu) - 20

IV. Interwencje Policji

Liczba przeprowadzonych interwencji w 2022 roku :

Ogółem 1317 interwencji, w tym:

- 1238 publicznych,
- 79 domowych,
- wylegitymowano 3035 osób.

Liczba przeprowadzonych interwencji w 2021 roku :

Ogółem 1281 interwencji, w tym

- 1189 publicznych,
- 92 domowych,
- wylegitymowano 2780 osób.

W 2022 roku odnotowano spadek interwencji domowych i niewielki wzrost interwencji publicznych w porównaniu z rokiem ubiegłym.

V. Postępowania w sprawach o wykroczenie

Ujawniono ogółem wykroczeń 399, w tym:

- ukarano mandatem karnym 186
- pouczone w związku z wykroczeniem 193
- oraz przeprowadzono 69 postępowań wyjaśniających w sprawach o wykroczenie z czego skierowano 20 wniosków o ukaranie do Sądu Rejonowego w Radomiu.

VI. Patologia społeczna

Przemoc w rodzinie

W 2022 roku policjanci Posterunku Policji w Kowali-Stępocinie przeprowadzili 79 interwencji domowych, gdzie w większości przypadków dochodziło do nieporozumień między małżonkami/partnerami

- w 10 przypadkach stwierdzono przemoc w rodzinie
- w 34 przypadkach wszczęto Procedurę Niebieskiej Karty
- ogółem w prowadzeniu było 43 Procedury Niebieskich Kart

Dzielnicy w ramach obchodu podległego rejonu służbowego, systematycznie dokonują kontroli rodzin objętych procedurą Niebieskiej Karty oraz sprawców przemocy domowej.

W 22 przypadkach prowadzone było postępowanie przygotowawcze dotyczące przemocy w rodzinie z art. 207 § 1kk.

Przestępczość nieletnich

Wobec nieletnich sprawców czynów karalnych nie były prowadzone postępowania przygotowawcze.

Alkoholizm

Jako zjawisko patologiczne występuje na terenie całej Gminy. W 2022 roku celem wytrzeźwienia doprowadzono:

- 10 osób doprowadzono do jednostki Policji i PDOZ (Policyjne Pomieszczenia dla Osób Zatrzymanych)
- 6 osób doprowadzono do miejsca zamieszkania.

VI. Zabezpieczenia imprez sportowych

W 2022 roku na terenie Gminy Kowala realizowano czynności związane z :

1. Zabezpieczeniem spotkań sportowych piłki nożnej odbywające się na obiekcie sportowym GKS „ZORZA KOWALA” w Kowali – Stępocina ,
2. Zabezpieczeniem przejazdów kibiców klubów sportowych, przemieszczających się w drodze na mecz i po meczu przemieszczających się przez teren gminy,
3. Zabezpieczeniem imprez organizowanych na terenie gminy, w tym m.in. Dzień Dziecka, Dożynki Gminne
4. Zabezpieczeniem rajdów rowerowych organizowanych przez szkoły na terenie gminy.

VIII. Podejmowanie działań mających wpływ na wzrost poczucia bezpieczeństwa społeczeństwa

W zakresie zapewnienia bezpieczeństwa i porządku dokonano sprawdzenia oznakowania dróg.

Kontrolowano wskazane przez mieszkańców miejsca zagrożone. Dokonywano sprawdzeń w rejonie jak i obiektach handlowych pod kątem przestrzegania „Ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi”

W celu ograniczenia przestępstw i wykroczeń w ruchu drogowym na terenie Gminy służbę pełnią patrole Wydziału Ruchu Drogowego KMP w Radomiu.

W 2022 roku Posterunek Policji w Kowali-Stępocinie, realizował działania prewencyjne, prewencyjno – operacyjne oraz represyjno – kontrolne, takie jak: „Bezpieczne Ferie”, „Bezpieczne Świąta”, „Bezpieczne Wakacje”, „Dziki Kąpieliska”, „Bezdomni-wychłodzenia”, „NURD- nie chronieni uczestnicy ruchu drogowego” oraz akcje - „Znicz”, „Bezpieczna Droga do Szkoły”, „Widoczny na drodze – Bezpieczny po Zmroku”

Na tablicy informacyjnej w Posterunku zostały zamieszczone numery telefonów służbowych do kontaktu z dzielnicowymi, co pozwala w nagłych przypadkach na natychmiastowe podejmowanie działań. Informacja o numerach telefonów do kontaktu z Posterunkiem została również umieszczona na stronie internetowej Urzędu Gminy w Kowali-Stępocinie.

IX. Działania z zakresu prewencji kryminalnej

W celu ograniczenia przestępstw i wykroczeń policjanci realizują programy prewencyjne takie jak: „Widoczny na drodze – Bezpieczny po Zmroku”, „Bezpieczna droga do Szkoły”, „Kręci mnie bezpieczeństwo przez cały rok”, „Profilaktyka uzależnień młodzieży i przeciwdziałanie przemocy” – poprzez spotkania z młodzieżą szkolną gdzie prowadzone są pogadanki, odbywają się również spotkania z gronem pedagogicznym, pedagogami szkolnymi oraz Dyrektorami Szkół oraz z rodzicami.

Dzielnicy na prowadzonych spotkaniach ze społeczeństwem oraz w trakcie obchodu rejonu służbowego w rozmowach poruszają zagadnienia prewencji kryminalnej zwracają m.in. uwagę na właściwe zabezpieczenie mienia przed kradzieżą i włamaniami szczególnie podczas nieobecności domowników.

X. Współpraca z samorządem

W ramach poprawy Stanu Bezpieczeństwa Publicznego Posterunek Policji w Kowali-Stępocinie, współpracuje z lokalnym samorządem, gdzie przedstawiana jest informacja dot. Bezpieczeństwa na terenie Gminy, również policjanci w szerokim zakresie współpracują z Gminnym Ośrodkiem Pomocy Społecznej poprzez wymianę informacji o osobach i zachowaniach patologicznych i zdarzeniach mających wpływ na bezpieczeństwo.

Kierownik Posterunku Policji w Kowali-Stępocinie, w ramach współpracy z Wójtem Gminy Kowala, na bieżąco wymienia wiedzę gdzie omawiane są newralgiczne potrzeby dotyczące problematyki zapewnienia bezpieczeństwa i porządku publicznego na terenie podległym Gminie Kowala.

XI. Wnioski i podsumowanie

Oceniając pracę Posterunku Policji w Kowali-Stępocinie za rok 2022 w porównaniu do roku poprzedniego, należy stwierdzić wzrost ilości postępowań przygotowawczych (o 18,9 %) dotyczących przestępczości ogólnej. Odnotowano zmniejszenie efektywności wykrywalności przestępstw, która wyniosła 69,1 % (o 10,6 %). W 2022 roku odnotowano minimalny wzrost interwencji publicznych przy jednoczesnym spadku interwencji domowych. Skierowano do służby zewnętrznej 44 funkcjonariuszy więcej niż w 2021 roku, co dało łączną liczbę 933 policjantów pełniących służbę patrolową oraz obchodową w ciągu ubiegłego roku.

Czas przeznaczony do pełnienia służby patrolowej i obchodowej zawsze jest wykorzystany w maksymalny sposób. Specyfika pracy na Posterunku, wymaga od każdego policjanta dużej wiedzy i samodzielności, ponieważ Posterunek nie jest jednostką całodobową, co gwarantowałyby stały nadzór nad realizacją zadań.

Znacznym utrudnieniem w realizacji podstawowych zadań w pracy Posterunku jest mała obsada etatowa, co wielokrotnie uniemożliwia podejmowanie skutecznych działań operacyjno-prewencyjnych.

Ochotnicza Straż Pożarna Gminy Kowala

Na terenie Gminy działa cztery jednostki Ochotniczej Straży Pożarnej: OSP w Bardzicach, OSP w Kosowie, OSP w Kowali-Stępocinie oraz OSP w Rudzie Małej, w tym 3 jednostki Kosów, Kowala-Stępocina i Ruda Mała posiadają selektywny system powiadamiania. Ponadto OSP w Rudzie Małej i OSP w Kowali-Stępocinie należą do Krajowego Systemu Ratowniczo-Gaśniczego co potwierdza wysoki stopień wyszkolenia oraz przygotowania do akcji ratowniczych. Krajowy system ratowniczo-gaśniczy stanowi integralną część ogólnopolskiego systemu bezpieczeństwa. W 2022 roku Ochotnicze Straże Pożarne z terenu Gminy skupiały w swoich szeregach 135 druhów w tym 7 kobiet. W akcjach ratowniczo-gaśniczych czynny udział brało 96 strażaków. Wszystkie jednostki są zrzeszone w Oddziale Gminnym Związku Ochotniczych Straży Pożarnych RP. Posiadane wyposażenie i wyszkolenie druhów OSP umożliwia podjęcie przez nich działań: ratowniczo-gaśniczych w czasie pożarów, ratownictwa technicznego i drogowego, ratownictwa medycznego oraz poszukiwawczo-ratowniczych. Wszystkie jednostki OSP dysponują własną bazą lokalową w postaci remiz strażackich. W 2021 roku rozpoczęto budowę nowej strażnicy OSP w Kowali-Stępocinie. Planowany odbiór strażnicy to wrzesień 2023 roku. Każda jednostka posiada na stanie pojazdy przygotowane do działań ratowniczo-gaśniczych. Na wyposażeniu jednostek jest jeden samochód operacyjny i pięć samochodów bojowych w tym cztery średnie gaśnicze oraz jeden ciężki gaśniczy. W 2022 roku jednostki były zadysponowane 309 razy do działań ratowniczo-gaśniczych i wyjazdów gospodarczych tj. pożary - 138, miejscowe zagrożenia - 126, wyjazdy gospodarcze - 32, poza rejon - 10, alarmy fałszywe - 3. W budżecie Gminy na działalność czterech jednostek Ochotniczych Straży Pożarnych w 2022 roku wydano kwotę 860 686,72 zł.

4. Ochrona Środowiska, Rolnictwo, Leśnictwo i Odpady Komunalne

4.1 Rolnictwo, Leśnictwo

W zakresie rolnictwa Gmina Kowala współpracuje z różnymi instytucjami:

1. Wojewodą Mazowieckim w zakresie szacowania szkód w płodach rolnych spowodowanych niekorzystnymi zjawiskami atmosferycznymi.
2. Mazowieckim Ośrodkiem Doradztwa Rolniczego w Radomiu w zakresie szacowania szkód w płodach rolnych spowodowanych niekorzystnymi zjawiskami atmosferycznymi. W siedzibie Urzędu Gminy w Kowali-Stępcinie we wtorki w godz. 8-14 pok. nr 5 dyżur pełni pracownik MODR, który pomaga rolnikom przy wypełnianiu wniosków w zakresie uzyskania dotacji.
3. Agencją Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa w Radomiu w zakresie szacowania szkód w płodach rolnych spowodowanych niekorzystnymi zjawiskami atmosferycznymi.
4. Mazowiecką Izbą Rolniczą w Radomiu w zakresie szacowania szkód w płodach rolnych spowodowanych niekorzystnymi zjawiskami atmosferycznymi.
5. Starostwem Powiatowym w Radomiu w zakresie spraw związanych z leśnictwem. Dyżur leśniczego odbywa się w środy w godz. 9-11 pok. nr 5 w budynku Urzędu Gminy.
6. Kołem Łowieckim „ŁUCZNIK” z Gozdu, Kołem Łowieckim „DANIEL” ze Skaryszewa, Kołem Łowieckim „ŚW. HUBERT” z Radomia, Kołem Łowieckim „SOBÓL” z Bąkowa a w sprawach związanych z dziką zwierzyną łowną i odszkodowaniami za straty przez nią powodowane.
7. Regionalną Dyрекcją Ochrony Środowiska Wydział Spraw Terenowych II w Radomiu w zakresie ochrony środowiska naturalnego tj. roślin i zwierząt będących pod ochroną.
8. Państwowym Gospodarstwem Wodnym Wody Polskie, Zarządem Zlewni w Radomiu oraz Rejonowym Związkiem Spółek Wodnych w Szydłowcu w zakresie wód stojących i płynących.
9. Wojewódzkim Inspektoratem Ochrony Środowiska w Warszawie Delegatura w Radomiu w zakresie ochrony środowiska.

4.2 Program opieki nad zwierzętami bezdomnymi oraz zapobiegania bezdomności zwierząt na terenie gminy Kowala w 2022 roku

Zadaniem realizowanym przez gminę jest opieka nad bezdomnymi zwierzętami. Uchwałą Nr XXXIX.346.2022 z dnia 22 marca 2022 roku Rada Gminy Kowala przyjęła „Program opieki nad zwierzętami bezdomnymi oraz zapobieganiu bezdomności zwierząt na terenie gminy Kowala na rok 2022”. Założenia Programu realizowane są poprzez zapobieganie bezdomności zwierząt, w szczególności psów i kotów, ograniczaniu niekontrolowanego rozrodu zwierząt domowych, poszukiwaniu właścicieli dla bezdomnych zwierząt oraz edukację dotyczącą humanitarnego traktowania zwierząt. W 2022 roku zawarto umowę na odławianie i zapewnienie opieki bezdomnym zwierzętom z Przedsiębiorstwem Wielobranżowym PERRO prowadzącym schronisko w miejscowości Małe Boże 7A. Z powyższą firmą zawarto również umowę obejmującą udzielenie pomocy zwierzętom poszkodowanym w wypadkach komunikacyjnych, wobec których w momencie zdarzenia nie można ustalić właściciela. W 2022 roku w ramach realizacji Programu zapewniono opiekę 12 psom oraz 4 kotom, a całkowity koszt zadania wyniósł 36 900,00 zł.

W 2022 roku Gmina Kowala wzięła udział w projekcie dotyczącym bezpłatnej kastracji psów i kotów oraz bezpłatnego czipowania realizowanego przez Fundację Morusek. Mieszkańcy gminy Kowala wykazali szerokie zainteresowanie powyższym projektem czego efektem było wykonanie ponad 100 bezpłatnych zabiegów dotyczących kastracji psów i kotów wraz z zaczipowaniem zwierzęcia.

Gmina Kowala zawarła w 2022 roku umowę na odbiór zwłok bezpańskich padłych zwierząt lub ich części tj. produktów ubocznych pochodzenia zwierzęcego z Przedsiębiorstwem JASTA z siedzibą w Piotrkowie Trybunalskim. W ramach realizacji powyższego zadania odebrano i zutylizowano 9 szt. padłych zwierząt na łączną kwotę 2 430,00 zł.

4.3 Program Priorytetowy „Czyste Powietrze”

Celem Programu „Czyste Powietrze” jest poprawa efektywności energetycznej oraz zmniejszenie emisji pyłów i innych zanieczyszczeń wprowadzanych do atmosfery.

W Urzędzie Gminy w Kowali-Stępocinie w pok. nr 1, funkcjonuje gminny punkt konsultacyjno-informacyjny Programu „Czyste Powietrze”, który czynny jest w każdy poniedziałek w godz. 8-16 i wtorek w godz. 7-15. W ramach działalności punktu można uzyskać wszelkie informacje na temat Programu „Czyste Powietrze” oraz otrzymać pomoc w zakresie przygotowania i złożenia wniosku o dofinansowanie wymiany i montażu źródła ciepła jak również szeroko rozumianej termomodernizacji budynku. W roku 2022 zostały przeprowadzone 4 bezpośrednie spotkania z mieszkańcami gminy w zakresie zasad i warunków udzielania dofinansowania z Programu „Czyste Powietrze”.

W roku 2022 gminny punkt konsultacyjno-informacyjny pomógł 50 beneficjentom w złożeniu wniosków o otrzymanie dofinansowanie ze środków Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej. W ramach złożonych wniosków o płatność w roku 2022 beneficjenci otrzymali dotację w łącznej kwocie 665 824,60 zł.

W ramach Porozumienia zawartego z Wojewódzkim Funduszem Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Warszawie Gminie Kowala przyznano na wyposażenie punktu, prowadzenie działań edukacyjnych i informacyjnych, wydruk i dystrybucję materiałów informujących o Programie, gadżety (notesy, długopisy, torby bawełniane, balony). kwotę w wysokości 35 000,00 zł.

W ramach działań promocyjnych gminny punkt konsultacyjno-informacyjny wystawił własne stoisko w czasie organizowanych imprez tj. Dzień Dziecka oraz Dożynki Gminne.

W 2022 roku Gmina Kowala znalazła się na liście rankingowej dla najbardziej aktywnych Gmin, które były zaangażowane w realizację Programu „Czyste Powietrze”.

4.4 Program Ochrony Powietrza (POP)

Program ochrony powietrza gmina realizuje zgodnie z Uchwałą NR 115/20 Sejmiku Województwa Mazowieckiego z dnia 8 września 2020 roku w sprawie programu ochrony powietrza dla stref w województwie mazowieckim, w których zostały przekroczone poziomy dopuszczalne i docelowe substancji w powietrzu (DZ. Urz. Woj. Maz. 2020 poz. 9595), stanowiący akt prawa miejscowego opracowywany ze względu na przekroczenia norm jakości powietrza. Program zawiera konkretne działania naprawcze, których wprowadzenie przełoży się na poprawę jakości powietrza w regionie. W dokumencie zawarto działania tzw. ogólne, czyli te obowiązujące dla całego województwa, m.in. inwentaryzację i wymianę kotłów, nasadzenia zieleni, czyszczenie ulic na mokro, zakaz używania dmuchaw do liści oraz szeroko pojętą edukację ekologiczną. Ponadto program corocznie zobowiązuje gminy do wymiany konkretnej liczby kotłów na ich terenie, prowadzenia kontroli palenisk oraz akcji edukacyjnych. Wypełniając założenia Programu Ochrony Powietrza oraz realizując obowiązującą uchwałą antysmogowa dla województwa mazowieckiego, gmina Kowala w 2022 roku zawarła umowę o udzielenie pomocy finansowej w formie dotacji celowej z budżetu Województwa Mazowieckiego na realizację zadania w ramach programu „Mazowsze dla czystego powietrza 2022”. W związku z realizacją zadania polegającego na kontroli przestrzegania przepisów uchwały antysmogowej Gmina Kowala zawarła w 2022 roku umowę z Firmą EkoDialog Maciej Mikulski z siedzibą w Warszawie.

Założeniem realizacji zadania była identyfikacja gazowych i pyłowych zanieczyszczeń powietrza z wykorzystaniem drona antysmogowego na terenie gminy Kowala oraz zlokalizowanie posesji emitujących zanieczyszczenia, które mogą stosować niedozwolone paliwa bądź spalać odpady.

Do wykonania zadania niezbędny był udział dwóch bezzałogowych statków powietrznych (dronów), z których jeden pełnił funkcję nawigatora a drugi wyposażony był w głowicę pomiarową pozwalającą na pomiar substancji zawartych w dymie wydobywających się z komina. Czujnik umożliwiał pomiar stężenia pyłów zawieszonych PM 10, PM 2,5, PM 1, a także pomiar stężeń substancji takich jak formaldehyd, chlorowodór, cyjanowodór, tlenki azotu, siarkowodór, amoniak, lotne związki organiczne. Kontrola z wykorzystaniem dronów odbyła się na całym terenie gminy, w szczególności w miejscach gdzie otrzymano zgłoszenia o możliwym spalaniu odpadów. Zadanie zrealizowane zostało w październiku 2022 roku. W ramach zadania wykonano 50 kontroli spalania odpadów w gospodarstwach domowych na terenie gminy Kowala. Celem kontroli było również podwyższenie świadomości mieszkańców z zakresu przestrzegania przepisów uchwały antysmogowej dla województwa mazowieckiego.

Całkowita kwota kosztów kwalifikowanych poniesionych na realizację zadania w ramach programu „Mazowsze dla czystego powietrza 2022” wyniosła 50 000,00zł. Z czego 25 000,00zł stanowiła dotacja z budżetu Województwa Mazowieckiego a kolejne 25 000,00 zł środki własne z budżetu gminy Kowala.

4.5 Decyzje o środowiskowych uwarunkowaniach

W roku 2022 do Urzędu Gminy w Kowali-Stępocinie wpłynęło 5 wniosków o wydanie decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach realizacji przedsięwzięcia dla przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko z zakresu:

- instalacji do produkcji kruszyw,
- uruchomienia zautomatyzowanej linii do cynkowania ogniowego metali,
- 3 wnioski dotyczące budowy farm fotowoltaicznych.

4.6 Wycinka drzew

W roku 2022 do Urzędu Gminy w Kowali-Stępocinie wpłynęło i zostało rozpatrzone 209 zgłoszeń zamiaru wycięcia drzew od osób fizycznych. Od osób prawnych w roku 2022 wpłynęło 5 wniosków o wydanie zezwolenia na usuwanie drzew i krzewów. Wszystkie wnioski zostały rozpatrzone i zakończone wydaniem decyzji zezwalającej na usunięcie drzew i krzewów. W roku 2022 Urząd Gminy w Kowali-Stępocinie wydał jedna decyzję nakazującą wykonanie nasadzeń zastępczych w ilości 30 drzew.

4.7 Gospodarka ściekowa

Zgodnie z art. 6 ust. 5a pkt. 1 i 3 Ustawy o utrzymaniu czystości i porządku w gminach wskazującym Wójta Gminy jako organ kontrolujący posiadanie przez mieszkańców umów z przedsiębiorcą odbierającym nieczystości ciekłe z nieruchomości oraz dowody uiszczenia opłat za te usługi w roku 2022 na terenie Gminy Kowala zostało przeprowadzone 56 kontroli.

4.8 Usuwanie azbestu z terenu gminy Kowala

Zgodnie z obowiązującym Krajowym Programem Oczyszczania Kraju z Azbestu na lata 2009-2032 oraz przepisami ochrony środowiska zadaniem własnym gminy jest zorganizowanie usuwania wyrobów zawierających azbest do 2032 roku. Unieszkodliwienie wyrobów zawierających azbest jest ważne ze względu na zawartość w nich substancji rakotwórczych. Powyższe zadanie jest realizowane zgodnie z Uchwałą nr X/38/08 Rady Gminy Kowala z dnia 24 października 2008 roku w sprawie Programu usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest na lata 2008-2032

W 2022 roku zbiórka odpadów zawierających azbest realizowana była w jednej turze. Koszt odbioru i utylizacji odpadów odebranych od mieszkańców gminy wyniósł 84 944,36 zł, z czego 34 999,70 zł stanowiła dotacja z Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej a 49 999,66 zł

środki własne przeznaczone na ten cel w budżetu gminy Kowala. W roku 2022 odebrano i unieszkodliwiono wyroby zawierające azbest ze 110 nieruchomości o łącznej masie 271,55 Mg.

4.9 Odpady komunalne

Gmina Kowala w ramach zadań własnych zapewnia odbiór i zagospodarowanie odpadów komunalnych, wytwarzanych przez właścicieli nieruchomości zamieszkałych na jej terenie. W przypadku nieruchomości niezamieszkałych na których prowadzona jest działalność gospodarcza, odbiór odpadów wytworzonych w ramach tej działalności odbywał się na podstawie umów zawartych indywidualnie przez przedsiębiorców z firmami wpisanymi do rejestru działalności regulowanej.

Obowiązująca w 2022 r. stawka opłaty za gospodarowanie odpadami komunalnymi na terenie Gminy Kowala została uchwalona przez Radę Gminy Kowala uchwałą nr XXXVI.287.2021 z dnia 19 listopada 2021 r. w sprawie wyboru metody ustalenia opłaty za gospodarowanie odpadami komunalnymi oraz ustalenia wysokości stawki tej opłaty oraz zwolnienia w części z opłaty za gospodarowanie odpadami komunalnymi właścicieli nieruchomości zabudowanych budynkami mieszkalnymi jednorodzinnymi kompostujących wszystkie bioodpady stanowiące odpady komunalne w kompostowniku przydomowym:

- 20,00 zł miesięcznie od każdego mieszkańca zamieszkującego daną nieruchomość jeżeli odpady są zbierane i odbierane w sposób selektywny,
- 40,00 zł miesięcznie od każdego mieszkańca zamieszkującego daną nieruchomość, jeżeli odpady nie są zbierane i odbierane w sposób selektywny.

Jednocześnie istnieje możliwość zwolnienia w części z opłaty za gospodarowanie odpadami komunalnymi właścicieli nieruchomości zabudowanych budynkami mieszkalnymi jednorodzinnymi kompostujących wszystkie bioodpady stanowiące odpady komunalne w kompostowniku przydomowym, którzy w deklaracji o wysokości opłaty za gospodarowanie odpadami komunalnymi zadeklarują, że kompostują wszystkie bioodpady w kompostowniku przydomowym w wysokości 2,00 zł z miesięcznej opłaty za gospodarowanie odpadami komunalnymi.

Zgodnie z Regulaminem utrzymania czystości i porządku na terenie Gminy Kowala stanowiącym załącznik do uchwały Rady Gminy Kowala nr XIV.106.2019 z dnia z dnia 29 listopada 2019 r odbiór odpadów komunalnych z nieruchomości odbywa się z podziałem na następujące frakcje:

- papier i tektura,
- metale, tworzywa sztuczne, opakowania wielomateriałowe,
- szkło,
- odpady wielkogabarytowe,
- popiół z palenisk domowych,
- odpady ulegające biodegradacji,
- odpady zmieszane.

W Punkcie Selektywnej Zbiórki Odpadów Komunalnych w Kosowie mieszkaniec może oddać następujące odpady komunalne:

- szkło,
- papier,
- tworzywa sztuczne, opakowania wielomateriałowe, metale,
- popiół z palenisk domowych,
- odpady ulegające biodegradacji,
- chemikalia (np. opakowania po farbach, rozpuszczalnikach, pozostałości farb, tuszy, klejów itp.),
- meble i inne odpady wielkogabarytowe (duże zabawki, wykładziny),
- zużyty sprzęt elektryczny i elektroniczny, zużyte baterie i akumulatory,

- zużyte opony z pojazdów o dopuszczalnej masie całkowitej do 3,5 tony, które nie są wykorzystywane do prowadzenia działalności gospodarczej (bez felg),
- odpady budowlane i rozbiórkowe z gospodarstw domowych, które powstały w wyniku drobnych robót prowadzonych we własnym zakresie (gruz, płytki, porcelana, karton gips),
- odpady niekwalifikujące się do odpadów medycznych powstałe w gospodarstwie domowym w wyniku przyjmowania produktów leczniczych w formie iniekcji i prowadzenia monitoringu poziomu substancji we krwi, w szczególności igły i strzykawki,
- przeterminowane leki.

Na terenie gminy Kowala nie ma żadnych zorganizowanych składowisk odpadów oraz instalacji komunalnych i urządzeń do odzysku i unieszkodliwiania odpadów komunalnych.

Odbiór odpadów komunalnych od właścicieli nieruchomości zamieszkałych realizowany był przez gminę Kowala na podstawie umów zawartych z przedsiębiorcami wyłonionymi w postępowaniach o udzielenie zamówienia publicznego. W roku 2022 odbioru odpadów dokonywały dwie firmy: PPUH INTERBUD sp. z o.o., ul. Limanowskiego 154, 26-600 Radom - do 31 sierpnia 2022 r., a od dnia 1 września 2022 r. Krzysztof Janas Usługi Ekologiczne EKO-JAS oraz wspólnik spółki cywilnej Przedsiębiorstwo Usługowo Handlowe EKO-JAS, Garno, ul. Kasztanowa 21, 26-625 Wolanów. Zagospodarowanie odpadów komunalnych w większości odbywa się w instalacji komunalnej firmy PPUH RADKOM sp. z o.o. w Radomiu ul., Witosa 94, 26-600 Radom. Odpady ulegające biodegradacji o kodzie 20 02 01 są przekazywane do Zakładu Usług Komunalnych sp. z o.o. w Puławach oraz Zakładu Zagospodarowania Odpadów Instalacja Komunalna w Białej Podlaskiej.

W celu realizacji obowiązku wynikającego z art. 3 ust. 2b ustawy o utrzymaniu czystości i porządku w gminach utworzono Punkt Selektywnej Zbiórki Odpadów Komunalnych w skrócie zwany PSZOK, zlokalizowany w Kosowie 56F, prowadzony przez gminę Kowala, do którego mieszkańcy gminy mogą w ramach ponoszonej opłaty oddać selektywnie zebrane odpady komunalne, powstające w gospodarstwie domowym, które ze względu na rodzaj nie mogą być odebrane w ramach zbiórki u źródła takie jak opony, elektroodpady, odpady poremontowe.

Budowa PSZOK została zrealizowana w ramach projektu partnerskiego pn. „Budowa Punktu Selektywnej Zbiórki Odpadów Komunalnych w Kosowie i na terenie Gminy Wierzbica” z wykorzystaniem unijnego dofinansowania dotacyjnego ze środków Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko. Wartość dofinansowania dla gminy Kowala to kwota ponad 900 000,00 zł.

Punkt Selektywnej Zbiórki Odpadów Komunalnych czynny jest od poniedziałku do środy w godz. 8:00-16:00 oraz od czwartku do piątku w godz.: 10:00-18:00. W nowym PSZOK w Kosowie została udostępniona mieszkańcom: wiata magazynowa, pomieszczenie na odpady niebezpieczne i zużyty sprzęt elektryczny i elektroniczny, ścieżka edukacyjna, magazyn przedmiotów do ponownego użycia i napraw (warsztat), kontenery i pojemniki, a dla pracowników nowoczesne pomieszczenie socjalno-biurowe z wyposażeniem.

W PSZOK funkcjonuje punkt naprawy i ponownego użycia, który daje możliwość pozostawienia tam przedmiotów, które mogą zostać powtórnie wykorzystane. Przekazanie odpadów do punktu przynosi korzyści w postaci niższych kosztów związanych z zagospodarowaniem odpadów oraz obniżenie ilości wytwarzanych odpadów.

W roku 2022 z usług PSZOK skorzystało 882 mieszkańców, którzy dostarczyli 144,6110 ton odpadów. Natomiast punkt napraw i ponownego użycia przekazał do ponownego wykorzystania meble, rowery, brodzik, kabina prysznicowa, panele podłogowe.

Ilość odpadów komunalnych odebrana z nieruchomości zamieszkałych i niezamieszkałych z terenu gminy Kowala w roku 2022.

(Źródło: Sprawozdanie wójta, burmistrza lub prezydenta miasta z realizacji zadań z zakresu gospodarowania odpadami komunalnymi)

Rodzaj odpadów	Masa (Mg)
15 01 01 Opakowania z papieru i tektury	69,6500
15 01 02 Opakowania z tworzyw sztucznych	5,6800
15 01 07 Opakowania ze szkła	316,5000
20 01 01 Papier i tektura	8,3200
20 01 32 Leki inne niż wymienione w 20 01 31	0,0270
20 01 39 Tworzywa sztuczne	422,3200
20 02 01 Odpady ulegające biodegradacji	183,4000
20 03 01 Niesegregowane (zmieszane) odpady komunalne	1317,7000
20 03 07 Odpady wielkogabarytowe	103,6600
Suma	2427,2570

Ilość odpadów komunalnych odebrana z Punktu Selektywnej Zbiórki Odpadów Komunalnych (PSZOK) w Kosowie w roku 2022.

(Źródło: Sprawozdanie wójta, burmistrza lub prezydenta miasta z realizacji zadań z zakresu gospodarowania odpadami komunalnymi)

Rodzaj odpadów	Masa (Mg)
15 01 01 Opakowania z papieru i tektury	1,1800
15 01 02 Opakowania z tworzyw sztucznych	0,4000
15 01 07 Opakowania ze szkła	6,6000
16 01 03 Zużyte opony	39,5400
20 01 01 Papier i tektura	1,5600
20 01 21* Lampy fluorescencyjne i inne odpady zawierające rtęć	0,0500
20 01 23* Urządzenia zawierające freony	0,1430
20 01 35* Zużyte urządzenia elektryczne i elektroniczne inne niż wymienione w 20 01 21 i 20 01 23 zawierające niebezpieczne składniki	2,8480
20 01 36 Zużyte urządzenia elektryczne i elektroniczne inne niż wymienione w 20 01 21, 20 01 23 i 20 01 35	1,4000
20 01 39 Tworzywa sztuczne	1,7200
20 03 07 Odpady wielkogabarytowe	29,4400
17 01 01 Odpady betonu oraz gruz betonowy z rozbiórek i remontów	25,0000
17 09 04 Zmieszane odpady z budowy, remontów i demontażu inne niż wymienione w 17 09 01, 17 09 02 i 17 09 03	34,7300
Suma	144,6110

łącznie na terenie gminy Kowala zebrano 2571,895 Mg odpadów komunalnych z czego 94,71% pochodziło z nieruchomości zamieszkałych objętych gminnym systemem odpadowym.

Dochody z tytułu opłaty za gospodarowanie odpadami komunalnymi oraz wydatki poniesione na funkcjonowanie systemu gospodarowania odpadami komunalnymi

DOCHODY z tytułu opłaty za gospodarowanie odpadami komunalnymi			
1	2	3	4
Dział	Rozdział	§	Kwota (zł)
900	90002	0490	2 160 955,68

WYDATKI				
poniesione na funkcjonowanie systemu gospodarowania odpadami komunalnymi				w tym koszty:
5	6	7	8	9
Dział	Rozdział	§	Kwota (zł)	Rodzaj kosztów
900	90002	4300	2 274 487,55	<i>odbierania, transportu, zbierania, odzysku i unieszkodliwiania odpadów komunalnych</i>
		4210,4300	7 794,21	<i>tworzenia i utrzymania punktów selektywnego zbierania odpadów komunalnych</i>
	90026	4300	49 998,10	<i>usunięcia odpadów komunalnych z miejsc nieprzeznaczonych do ich składowania i magazynowania w rozumieniu ustawy z dnia 14 grudnia 2012 r. o odpadach (Dz.U. z 2019r., poz. 701 z późn. zm.)- usuwanie azbestu</i>
Ogółem wydatki			2 332 279,86	-171 324,18

W gminie Kowala, oprócz zadań dotyczących bezpośrednio ochrony środowiska i gospodarki odpadami komunalnymi, wynikających z przepisów prawa realizowana jest edukacja ekologiczna. Referat Ochrony Środowiska, Rolnictwa, Leśnictwa i Odpadów Komunalnych przeprowadzał akcje ekologiczne polegające na dostarczeniu dla każdej nieruchomości zamieszkałej ulotek promującą selektywną zbiórkę odpadów. W roku 2022 zorganizowany został konkurs plastyczny pn. „Jak segreguję odpady w moim domu”. Na konkurs nadesłano 49 prac. W konkursie wzięli udział uczniowie ze wszystkich szkół podstawowych z terenu gminy Kowala. Wszyscy uczestnicy otrzymali nagrody oraz dyplomy.

W roku 2022 Urząd Gminy w Kowali-Stępcinie czynnie włączył się w akcję „Sprzątania świata”. Chętnym mieszkańcom gminy Kowala zostały bezpłatnie dostarczone worki na odpady i rękawice ochronne. Zebrane przez mieszkańców odpady zostały zutylizowane z pomocą Urzędu Gminy w Kowali-Stępcinie przez uprawniony podmiot. Dzieci i młodzież, która brała udział w akcji „Sprzątania świata” dostała drobne upominki.

Mieszkańcy Gminy Kowala mają dostęp do aplikacji „Kiedy śmieci”, która jest bezpłatna dla mieszkańców gminy Kowala. Dzięki niej na telefon mieszkańcy otrzymują powiadomienie o zbliżającym się terminie odbioru odpadów. Aplikacja posiada również słownik odpadów pomagający mieszkańcom zakwalifikować odpad do właściwej frakcji. Ponadto aplikacja zawiera informacje o PSZOK oraz o terminach płatności za odpady komunalne. W roku 2022 z aplikacji aktywnie korzystało ok. 1200 mieszkańców gminy. W aplikacji „Kiedy śmieci” istnieje możliwość wysyłania do użytkowników wiadomości z zakresu gospodarowania odpadami komunalnymi.

Na dzień 31.12.2022 r. liczba mieszkańców gminy zgłoszonych w deklaracjach za gospodarowanie odpadami komunalnymi wyniosła 9933, co stanowi 82% wszystkich zameldowanych mieszkańców. Właściciele składający deklaracje są informowani o konieczności zgłoszenia wszystkich zmian mających wpływ na wysokość opłaty za gospodarowanie odpadami komunalnymi. W roku 2022 wysłano 119 wezwań do złożenia wyjaśnień wątpliwości liczby osób ujętych w deklaracjach jak również 18 wezwań do złożenia pierwszej deklaracji. W roku 2022 zostało złożonych 749 deklaracje i w porównaniu z rokiem 2021 nastąpił wzrost o 284 deklaracje.

Gmina odbiera odpady komunalne z 3 348 gospodarstw domowych, z czego 2 189 gospodarstwa zadeklarowały posiadanie kompostownika.

Gmina w roku sprawozdawczym 2022 osiągnęła następujące wskaźniki zagospodarowania odpadów komunalnych:

- poziom recyklingu i przygotowania do ponownego użycia - 39,74%,

- poziom ograniczenia masy odpadów komunalnych ulegających biodegradacji przekazywanych do składowania - 20,45%,
- poziom składowania odpadów komunalnych - 46,24%,
- informacja o udziale przekazanych do termicznego przekształcania odpadów komunalnych w stosunku do odebranych i zebranych odpadów - 2,03%.

4.10 Zabytki i pomniki przyrody.

Na terenie gminy Kowala znajduje się 5 zespołów zabytków i zabytków nieruchomości wpisanych do rejestru zabytków. Należą do nich:

1. Kościół drewniany p.w. św. Andrzeja Boboli w Bardzicach.
2. Dzwonnica drewniana przy kościele p.w. św. Andrzeja Boboli w Bardzicach
3. Park dworski w Kowali-Stępocinie.
4. Kościół parafialny p.w. św. Wojciecha w Kowali-Stępocinie.
5. Cmentarz parafialny rzymsko-katolicki w Kowali-Stępocinie.
6. Dzwonnica przy kościele parafialnym p.w. św. Wojciecha w Kowali-Stępocinie.
7. Brama kościelna przy kościele parafialnym p.w. św. Wojciecha w Kowali-Stępocinie.
8. Park dworski w Mazowszanach.

Są to tym samym najcenniejsze elementy krajobrazu kulturowego na terenie gminy podlegające ścisłej ochronie konserwatorskiej, wynikającej z przepisów ustawy o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami.

Gmina Kowala posiada Gminną Ewidencję Zabytków zawierającą 43 zabytki ruchome i nieruchome.

Na terenie Gminy znajduje się 74 stanowisk archeologicznych, które zostały ujęte w wojewódzkiej ewidencji zabytków prowadzonej przez Wojewódzki Urząd Ochrony Zabytków w Warszawie, z których 56 stanowisk posiada dokładną lokalizację w terenie. Wszystkie stanowiska ujęte w GEZ Gminy Kowala zostały zweryfikowane pod kątem zgodności z aktualnymi danymi adresowymi, to jest aktualną nazwą miejscowości (obręb geodezyjnego).

W roku 2022 z terenu zabytkowego Parku w Kowali-Stępocinie usunięto 3 wiatrołomy oraz 56 drzew zagrażających oraz w bardzo złym stanie fitosanitarnym. Koszt usunięcia drzew to 47 000,00 zł. Drzewa zostały usunięte na podstawie Decyzji Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków.

W ramach realizacji zaleceń Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków opracowany został Program prac konserwatorskich na terenie założenia dworsko-parkowego w Kowali-Stępocinie. Nadrzędnym celem zaplanowanych prac jest uratowanie starodrzewu parkowego, który jest trzonem historycznym założenia kompozycyjnego. Przewidziane prace konserwatorskie to pierwszy etap rewaloryzacji założenia, która ma posłużyć stworzeniu bardziej dostępnego i przyjaznego terenu dla mieszkańców Gminy Kowala.

Na terenie Gminy Kowala znajdują się 4 pomniki przyrody. Są to „Kamień Kotarwicki” umiejscowiony w miejscowości Kotarwice oraz 3 drzewa gatunku Dąb szypułkowy noszące imiona „Leśniczy Maciej”, „Szymon” oraz „Ludwik” rosnące na działce nr ewid. 1252 w miejscowości Kosów.

5. ZAGOSPODAROWANIE TERENU I INFRASTRUKTURA TECHNICZNA

Transport

Plan zrównoważonego rozwoju publicznego transportu zbiorowego zwany dalej „planem transportowym” zgodnie z art. 9 ustawy z dnia 16 grudnia 2010 r. o publicznym transporcie zbiorowym (tekst jedn. Dz. U. z 2022 r., poz. 1343) w przypadku planowanego organizowania przewozów o charakterze użyteczności publicznej, opracowuje:

1. gmina:

- a) licząca co najmniej 50 000 mieszkańców - w zakresie linii komunikacyjnej albo sieci komunikacyjnej w gminnych przewozach pasażerskich,
- b) której powierzono zadanie organizacji publicznego transportu zbiorowego na mocy porozumienia między gminami, których obszar liczy łącznie co najmniej 80 000 mieszkańców - w zakresie linii komunikacyjnej albo sieci komunikacyjnej na danym obszarze;
- c) związek międzygminny obejmujący obszar liczący co najmniej 80 000 mieszkańców - w zakresie linii komunikacyjnej albo sieci komunikacyjnej na obszarze gmin tworzących związek międzygminny.

Z uwagi na powyższe Urząd Gminy Kowala nie prowadził planu zrównoważonego publicznego transportu zbiorowego.

Gmina Kowala realizuje zbiorowe potrzeby wspólnoty realizując zadanie polegające na:

1. organizacji przewozów w komunikacji miejskiej na liniach komunikacyjnych Nr 5 i Nr 23, w granicach administracyjnych Gminy Kowala w zakresie lokalnego transportu zbiorowego pomiędzy Gminą Miasta Radomia z siedzibą w Radomiu przy ul. Kilińskiego 30/30A reprezentowaną przez Radosława Witkowskiego – Prezydenta Miasta Radomia a Gminą Kowala, reprezentowaną przez Dariusza Bulskiego – Wójta Gminy Kowala.
2. finansowaniu usługi w zakresie przewozu osób z na 2 liniach regularnych obsługiwanych przez przewoźników- firmę Alexandria oraz Robert Opara.
3. Ponadto przez gminę Kowala przechodzi również linia kolejowa relacji Kielce-Radom z przystankami w miejscowościach Dąbrówka Zabłotnia, Rożki, Trablice oraz linia kolejowa relacji Tomaszów Mazowiecki - Radom z przystankami w miejscowości Augustów, Trablice, z których mogą mieszkańcy korzystać.

Niestety w związku z dynamicznym rozwojem motoryzacji nie idzie w parze rozwój infrastruktury. Budowa nowych dróg jest kapitałochłonna i długotrwała, czasem ze względu na istniejącą a budowę oraz ochronę środowiska, praktycznie niemożliwa.

Dynamiczny rozwój motoryzacji oraz niedoinwestowanie transportu publicznego spowodowały spadek zapotrzebowania na przewozy jego środkami. Efektem takiego stanu rzeczy są zmiany organizacyjne oraz wynikające z nich zmiany metod zarządzania transportem publicznym.

Dane o sieci dróg publicznych na terenie gminy Kowala.

Długość dróg gminnych		km
Ogółem		100 km i 900 m
Ulepszona	Bitumiczna	66 km i 195 m
	Kostka	445 m
Nieulepszona	Tłuczniowa	2 km i 39 m
Gruntowa	Wzmocniona żwirem, żuzłem	16 km i 43 m
	Naturalna (z gruntu rodzimego)	16 km i 168 m

Zagospodarowanie terenu

Planowanie przestrzenne

- 46,7 procent gminy objęte jest, obowiązującym miejscowym planem zagospodarowania przestrzennego,
- wydano 94 wypisy i wyrisy z miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego,
- wydano 93 decyzje o warunkach zabudowy dla nieruchomości nieobjętych planem zagospodarowania przestrzennego.
- wydano 8 decyzji o ustaleniu inwestycji celu publicznego dla nieruchomości nieobjętych planem zagospodarowania przestrzennego.
- wydano 251 zaświadczenia stwierdzające lokalizację działek zgodnie z miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego lub studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego
- wydana 137 zaświadczeń dotyczących obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji ..

6. INFRASTRUKTURA KOMUNALNA

Infrastruktura wodno-kanalizacyjna

1. Eksploatacja Stacji Uzdatniania Wody,
2. Eksploatacji Sieci Wodociągowej.

W referacie zatrudnione są 3 osoby – Kierownik i dwóch konserwatorów-inkasentów, których zadaniem jest nadzór nad pracą Stacji Uzdatniania Wody, dokonywanie odbiorów przyłączy wodociągowych.

Wszystkie miejscowości na terenie Gminy przyłączone są do sieci wodociągowej. Z wody uzdatnionej korzysta 97 - 98 % mieszkańców gminy. W roku 2022 przerwy w dostawie wody w miejscowościach najwyżej położonych występowały sporadycznie. Obecnie trwa opracowywanie koncepcji budowy nowej Stacji Uzdatniania Wody w Romanowie oraz modernizacji istniejącej SUW w Dąbrówce Zabłotniej. Główne remonty sieci wodociągowej wykonywała wyłoniona z przetargu firma specjalistyczna.

Natomiast usuwaniem awarii SUW zajmują się dostawca technologii i specjalistyczne firmy - elektryczne, automatyczne i technologiczne, z którymi ze względu na niskie wartości zamawianych usług nie zostały przeprowadzone postępowania przetargowe w 2022 roku.

Ilościowe zestawienie z działalności Referatu w latach 2021 i 2022 ilustruje przedstawiana poniżej tabela.

Lp.	Nazwa zadań	Rok 2021	Rok 2022	Progresja
		Ilość/wartość	Ilość/wartość	Ilość/wartość
1.	Ilość wody sprzedanej [m3]	427 053,30	455 700,30	28 647
2.	Wartość brutto wody sprzedanej [zł]	1 282 708,90	1 462 553,68	179 844,78
3.	Ilość wydanych warunków technicznych	179	155	-24
4.	Ilość usuniętych awarii	52	40	-12 tj. 12 mniej niż w roku 2021
5.	Ilość nowych przyłączy wodociągowych	120	157	37

7.DZIAŁALNOŚĆ NA RZECZ JEDNOSTEK POMOCNICZYCH

Sołectwa Gminy Kowala.

W skład Gminy Kowala wchodzi 19 sołectw:

Augustów, Bardzice, Dąbrówka Zabłotnia, Grabina, Huta Mazowskańska, Kończyce – Kolonia, Kosów, Kotarwice, Kowala-Stępcina, Ludwinów, Maliszów, Mazowszany, Młodocin Mniejszy, Parznice, Romanów, Rożki, Ruda Mała, Trabllice, Zenonów.

Podział Gminy Kowala na sołectwa.

Sołtysi i Rady sołeckie czynnie angażują się w życie wspólnot lokalnych.

Sołtysi uczestniczą w pracach Rady Gminy na zasadach określonych w statucie. Współpracują z Wójtem, Urzędem Gminy, jednostkami organizacyjnymi i organizacjami pozarządowymi działając na rzecz swoich mieszkańców.

Uchwałą Nr XXIX.224.2021 Rady Gminy Kowala z dnia 12 marca 2021 roku w sprawie niewyrażenia zgody na wyodrębnienie w budżecie Gminy Kowala środków stanowiących fundusz sołecki w roku budżetowym 2022 Rada Gminy nie wyraziła zgody na wyodrębnienie w budżecie gminy środków stanowiących fundusz sołecki na rok 2022.

8. POMOC SPOŁECZNA

1. Informacje ogólne

Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej jest samodzielną jednostką organizacyjną Gminy Kowala nieposiadającą osobowości prawnej, jednostką budżetową. GOPS realizuje ustawowe zadania własne gminy i obowiązkowe zadania własne oraz zadania zlecone. Ponadto wdrażane są pomocowe programy państwa w zakresie poprawy życia najbiedniejszych mieszkańców państwa, również gminne programy wsparcia i aktywności lub inne uchwalane przez Radę Gminy w zakresie rozpoznanych potrzeb społeczności lokalnej uwzględniające możliwości finansowe gminy. Ośrodek realizuje ponadto niestandardowe formy pomocy. Swoją działalnością obejmował 12 095 mieszkańców (stan na 31.12.2022r.).

2. Struktura zatrudnienia w Gminnym Ośrodku Pomocy Społecznej

W 2022 roku struktura zatrudnienia przedstawiała się następująco:

1. Kierownik,
2. Zastępca kierownika,
3. Sześciu pracowników socjalnych obsługujących sześć rejonów opiekuńczych,
4. Dwóch inspektorów oraz jeden referent obsługujących dział świadczeń rodzinnych i funduszu alimentacyjnego,
5. Główna księgowa na 1/2 etatu oraz inspektor ds. księgowości,
6. Inspektor ds. administracji,
7. Informatyk,
8. Dwóch asystentów rodziny,
9. Wychowawca świetlicy środowiskowej,
10. Sześć opiekunek środowiskowych,
11. Pracownik gospodarczy.

3. Zasady udzielania pomocy i zestawienia liczbowe

Pomoc społeczna udzielana jest na wniosek osoby zainteresowanej oraz z urzędu, a informacje o osobach wymagających pomocy uzyskiwane są z różnych źródeł, na przykład od sołtysów, radnych, szkół, policji, kuratorów, pielęgniarek środowiskowych. Na podstawie zgłoszenia pracownicy socjalni przeprowadzają wywiad środowiskowy, a następnie, po zebraniu niezbędnych dokumentów, określone są przyczyny i problemy dominujące oraz wnioskuje się o udzielenie pomocy w zależności od indywidualnej sprawy.

Pełne zestawienie środowisk objętych pomocą według poszczególnych powodów zawiera poniższa tabela.

Pełne zestawienie środowisk objętych pomocą według powodów.

L.p.	Powód trudnej sytuacji życiowej	Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinach
1.	Ubóstwo	263	608
2.	Bezdomność	1	1
3.	Potrzeba ochrony macierzyństwa	67	143
4.	Bezrobocie	155	340
5.	Niepełnosprawność	67	143
6.	Długotrwała choroba	24	41
7.	Bezradność w sprawach opiekuńczo – wychowawczych i prowadzeniu gospodarstwa domowego, w tym:	66	176
	- rodziny niepełne	65	-
	- rodziny wielodzietne	64	166
8.	Trudności w przystosowaniu do życia po opuszczeniu zakładu karnego	1	1

Informacja na temat udzielonych świadczeń w ramach zadań własnych Gminy, została zamieszczona w poniższej tabeli.

Udzielone świadczenia w ramach zadań własnych Gminy.

L.p.	Rodzaj świadczenia	Liczba osób	Liczba świadczeń	Kwota
1.	Zasiłki stałe	49	452	282 830,00 zł - dotacja
2.	Zasiłki okresowe	54	208	82 500,69 zł - dotacja
3.	Posiłek	87	12353	86 508,00 zł w tym udział gminy: 17 302,00 zł
	w tym: dla dzieci	87	12353	
4.	Usługi opiekuńcze	10	4021	114 860,00 zł - środki gminy
5.	Zasiłki celowe na pokrycie wydatków powstałych w wyniku zdarzenia losowego	3	3	5 500,00 zł - środki gminy
6.	Inne zasiłki celowe i w naturze	24	X	12 870,99 zł - środki gminy
	w tym: zasiłki specjalne celowe	2	2	
7.	Poradnictwo specjalistyczne (prawne, psychologiczne, rodzinne)	246	X	89 410,00 zł – środki gminy
8.	Praca socjalna	298	X	-
9.	Odpłatność gminy za pobyt w domu pomocy społecznej	7	59	193 294,28 zł - środki gminy

Poniesiono wydatki związane z obsługą administracyjną, techniczną, personalną Ośrodka na kwotę 1 167 466,00 zł (w tym środki pozyskane z Budżetu Wojewody 129 037,00 zł).

GOPS realizował zadania wynikające z ustawy o wspieraniu rodziny i pieczy zastępczej – polegające na:

- dofinansowaniu kosztów utrzymania dzieci w rodzinach zastępczych i właściwych placówkach - na kwotę 117 285,54 zł.
- zatrudnieniu 2 asystentów rodziny na umowę o pracę, na co pozyskane zostały środki z Budżetu Wojewody w ramach konkursów - wydatki wyniosły 114 327,88 zł, w tym środki pozyskane z Budżetu Wojewody 6 000,00 zł.

Zostały zrealizowane zadania z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie w wys. 15 000,00 zł oraz z zakresu profilaktyki i przeciwdziałania alkoholizmowi i narkomanii. Poniesiono z tego tytułu wydatki w wysokości 223 658,71 zł. (środki pochodzące z zezwoleń za sprzedaż napojów alkoholowych – 151 200,00 zł., środki pochodzące z opłat za sprzedaż napojów alkoholowych w opakowaniach jednostkowych o ilości nominalnej napoju nieprzekraczającej 300 ml – 72 458,71 zł.)

W roku szkolnym 2021/2022 przyznano stypendium szkolne dla 79 uczniów, co oznacza, że za okres od stycznia 2022r. do czerwca 2022r. 79 uczniów otrzymało w/w wsparcie. Natomiast w roku szkolnym 2022/2023 liczba przyznanych stypendiów wyniosła 70 oraz przyznano 3 zasiłki szkolne. Łącznie w 2022 r. wypłacono 149 stypendiów szkolnych i 3 zasiłki szkolne. Naliczona dotacja na wypłatę stypendiów szkolnych decyzjami Wojewody Mazowieckiego wyniosła 120 000,00 zł w tym na zasiłki szkolne wydatkowano kwotę 1 674,00 zł. Udział środków własnych w realizacji wypłaty stypendiów szkolnych wyniósł 13 910,00 zł. Udzielanie świadczeń pomocy materialnej dla uczniów o charakterze socjalnym stanowi zadanie własne gminy, na realizację którego gmina otrzymuje dofinansowanie z budżetu państwa (art. 90r ust. 1 ustawy o systemie oświaty).

Dane dotyczące udzielonych świadczeń w ramach zadań zleconych Gminie zostały zamieszczone w poniższej tabeli.

Udzielone świadczenia w ramach zadań zleconych Gminie.

L.p.	Rodzaj świadczenia	Liczba rodzin
1.	Specjalistyczne usługi opiekuńcze	0
2.	Świadczenia rodzinne	702 + 3 rodziny ukraińskie
3.	Fundusz Alimentacyjny	34
4.	Świadczenia wychowawcze	1518
6.	Karta Dużej rodziny	394 – ilość wydanych kart.
7.	Dodatek osłonowy	1993

Jedną z głównych przyczyn, dla których klienci zgłaszają się do Ośrodka, jest bezrobocie, którego stan na 31.12.2022 r., w gminie Kowala przedstawia tabela poniżej.

Struktura bezrobocia w Gminie Kowala – bezrobotni ogółem:

Liczba bezrobotnych		w tym:				
		bezrobotni z prawem do zasiłku		bezrobotni bez prawa do zasiłku	zwolnieni z przyczyn dotyczących zakładu pracy	Niepełnosprawni
ogółem	kobiety	ogółem	Kobiety			
503	226	103	51	400	26	38

Gmina Kowala otwarta jest na podejmowanie wszelkich działań zmierzających do aktywizacji i integracji osób bezrobotnych oraz poprawy życia i funkcjonowania osób starszych w środowisku lokalnym.

We współpracy Gminy Kowala z PUP Radom i GOPS w 2022 roku zorganizowano prace społecznie użyteczne dla 10 bezrobotnych mieszkańców. Prace były wykonywane w instytucjach na terenie gminy przez 9 miesięcy.

W ramach „Programu Wieloletniego, Senior+” na lata 2015-2020- Moduł II- w 2022 roku na terenie gminy Kowala funkcjonował Klub „Senior+”. Kryterium członkowskim w Klubie „Senior+” jest wiek 60+. Głównym celem działalności Klubu jest motywowanie osób starszych do działań na rzecz samopomocy oraz działań na rzecz innych osób potrzebujących wsparcia z tytułu niepełnosprawności, nieporadności życiowej czy wykluczenia społecznego. We współpracy ze Stowarzyszeniem Rozwoju Gminy Kowala, Klub otrzymał dofinansowanie do projektu - „Otwarcie na świat” – Zwiększenie i rozwijanie kompetencji cyfrowej Seniorów w Gminie Kowala w kwocie 10 791,00zł. Środki zostały przeznaczone m.in. na zakup nowoczesnego sprzętu multimedialnego (laptop oraz tablety).

Gmina Kowala przystąpiła do realizacji Modułu II programu „Korpus Wsparcia Seniorów” na rok 2022. Program realizowano z Funduszu Przeciwdziałania COVID-19. Gmina zakupiła 20 opasek bezpieczeństwa do świadczenia usług opieki na odległość, a rzeczywista liczba osób objętych wsparciem do 22. Podczas trwania programu 2 osoby zrezygnowały z tej formy pomocy, a opaski przekazano kolejnym osobom z listy rezerwowej. Całkowity koszt realizacji Modułu II programu „Korpus Wsparcia Seniorów” w gminie Kowala wyniósł 17 798,00 zł.

Zrealizowano resortowy Program Ministra Rodziny i Polityki Społecznej „Asystent osobisty osoby niepełnosprawnej” – edycja 2022 finansowany ze środków Funduszu Solidarnościowego. Celem Programu było zwiększenie szans osób niepełnosprawnych w prowadzeniu bardziej samodzielnego i aktywnego życia. W ramach Programu wsparciem objęto 11 osób niepełnosprawnych, w tym 9 osób wymagających wysokiego poziomu wsparcia. Łączny koszt realizacji Programu wyniósł 193 953,95 zł.

Jako zadania zlecone GOPS realizował wypłaty świadczenia pieniężnego z tytułu zapewnienia zakwaterowania i wyżywienia obywateli Ukrainy. Na realizację wyżej wymienionej pomocy przeznaczono 640 776,00 zł, a łączna liczba obywateli Ukrainy objęta otrzymanymi wnioskami wynosiła 213. GOPS udzielał również pomocy w formie jednorazowego świadczenia pieniężnego w wysokości 300,00 zł na osobę i na to przeznaczono 67 014,00 zł. Liczba osób, które uzyskały powyższe świadczenie wynosi 219. Dodatkowo Ośrodek Pomocy Społecznej udzielił możliwości skorzystania ze wsparcia psychologicznego,

z którego skorzystało 8 obywateli Ukrainy, a koszt realizacji tego zadania wyniósł 1 360,00 zł. Środki przeznaczone na realizację powyższych zadań pochodziły z Funduszu Pomocy i były realizowane zgodnie z ustawą z dnia 12 marca 2022r. o pomocy obywatelom Ukrainy w związku z konfliktem zbrojnym na terytorium tego państwa (Dz.U. z 2022r. poz.583, z późn. zm.)

W 2022r. GOPS realizował dodatkowe programy rządowe:

- Dodatki osłonowe - element Rządowej Tarczy Antyinflacyjnej, jednorazowe wsparcie dla najbardziej zagrożonych gospodarstw domowych, które najmocniej odczuły podwyżki cen prądu i gazu. Środki finansowe pochodziły z Budżetu Państwa i wyniosły – 1 449 500,85 zł dla 1993 gospodarstw domowych. Koszty obsługi zadania – 28 990,01 zł;
- Dodatek węglowy - wsparcie pieniężne na węgiel przysługiwało wszystkim osobom, które zamieszkują gospodarstwa domowe i ogrzewają je węglem kamiennym – liczba wypłaconych dodatków – 2369, środki wydatkowane – 7 249 140,00 zł, w tym na obsługę – 142 140,00 zł;
- Wniosek o wypłatę dodatku dla gospodarstw domowych z tytułu wykorzystania niektórych źródeł ciepła – umożliwił dofinansowanie zakupu opału: peletu drzewnego, drewna kawałkowego i innych rodzajów biomasy oraz gazu skroplonego LPG lub oleju opałowego - liczba wypłaconych dodatków 362, środki wydatkowane - 623 220,00 zł, w tym na obsługę – 12 220,00 zł.

III. REALIZACJA UCHWAŁ RADY GMINY

---

1. OGÓLNA INFORMACJA O DZIAŁANIACH NA RZECZ REALIZACJI UCHWAŁ RADY GMINY

W 2022 roku odbyło się 13 posiedzeń Rady Gminy Kowala, na których podjęto łącznie 99 uchwał. Są to m.in.:

- **UCHWAŁA NR XXXVIII.313.2022 RADY GMINY KOWALA z dnia 25 lutego 2022 r. w sprawie** wystąpienia z wnioskiem do Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji za pośrednictwem Wojewody Mazowieckiego z wnioskiem w sprawie zamiany rodzaju „część wsi Kowala-Stępocina” w miejscowościach Kowalówka i Kowala-Kolonia na rodzaj „wieś”.
- **UCHWAŁA NR XXXVIII.315.2022 RADY GMINY KOWALA z dnia 25 lutego 2022 r. w sprawie** wyrażenia zgody na sprzedaż w formie bezprzetargowej, nieruchomości niezabudowanej położonej w obrębie Kosów Większy.
- **UCHWAŁA NR XXXVIII.316.2022 RADY GMINY KOWALA z dnia 25 lutego 2022 r. w sprawie** przystąpienia do sporządzenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego części wsi Błonie.
- **UCHWAŁA NR XXXVIII.317.2022 RADY GMINY KOWALA z dnia 25 lutego 2022 r. w sprawie** przystąpienia do sporządzenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego części wsi Kończyce-Kolonia.
- **UCHWAŁA NR XXXVIII.319.2022 RADY GMINY KOWALA z dnia 25 lutego 2022 r. w sprawie** przystąpienia do sporządzenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego części wsi Młodocin Mniejszy
- **UCHWAŁA NR XXXVIII.320.2022 RADY GMINY KOWALA z dnia 25 lutego 2022 r. w sprawie** przystąpienia do sporządzenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego części wsi Parznice, Romanów, Maliszów.
- **UCHWAŁA NR XXXVIII.321.2022 RADY GMINY KOWALA z dnia 25 lutego 2022 r. zmieniająca uchwałę w sprawie** przystąpienia do sporządzenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego części wsi Huta Mazowskańska, Mazowszany, Kotarwice.
- **UCHWAŁA NR XXXVIII.322.2022 RADY GMINY KOWALA z dnia 25 lutego 2022 r. w sprawie** miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego części wsi Huta Mazowskańska, Mazowszany, Kotarwice – część B.
- **UCHWAŁA NR XXXVIII.323.2022 RADY GMINY KOWALA z dnia 25 lutego 2022 r. w sprawie** wyrażenia zgody na ustanowienie służebności przesyłu na nieruchomości oznaczonej w ewidencji gruntów jako działka nr 1080/54 położona w miejscowości Kosów, obręb Kosów Większy, gm. Kowala na rzecz PGE Dystrybucja S.A.
- **UCHWAŁA NR XXXVIII.324.2022 RADY GMINY KOWALA z dnia 25 lutego 2022 r. w sprawie** wyrażenia zgody na ustanowienie służebności przesyłu na nieruchomości oznaczonej w ewidencji gruntów jako działki nr: 1080/42, 1080/54 i 1080/89 położone w miejscowości Kosów, obręb Kosów Większy, gm. Kowala na rzecz PGE Dystrybucja SA.
- **UCHWAŁA NR XXXVIII.325.2022 RADY GMINY KOWALA z dnia 25 lutego 2022 r. w sprawie** wyrażenia zgody na ustanowienie służebności przesyłu na nieruchomości oznaczonej w ewidencji gruntów jako działka nr 554 położona w obrębie Huta Mazowskańska, gm. Kowala na rzecz PGE Dystrybucja S.A.
- **UCHWAŁA NR XXXVIII.326.2022 RADY GMINY KOWALA z dnia 25 lutego 2022 r. w sprawie** wyrażenia zgody na ustanowienie służebności przesyłu na nieruchomości oznaczonej w ewidencji gruntów jako działka nr 256 położona w miejscowości Mazowszany, obręb Mazowszany, gm. Kowala na rzecz PGE Dystrybucja S.A.

- **UCHWAŁA NR XXXVIII.340.2022 RADY GMINY KOWALA z dnia 25 lutego 2022 r. w sprawie** zawarcia porozumienia w sprawie warunków współdziałania Gminy Kowala i Gminy Skaryszew w zakresie nadania wspólnego numeru drogom gminnym w m. Trablice w Gminie Kowala i w m. Sołtyków w Gminie Skaryszew, powstałym w wyniku pozbawienia kategorii drogi powiatowej drogi nr 3535W Trablice- Sołtyków tworzącym jeden ciąg komunikacyjny.
- **UCHWAŁA NR XXXVIII.341.2022 RADY GMINY KOWALA z dnia 25 lutego 2022 r. w sprawie** zaliczenia drogi do kategorii dróg gminnych i ustalenia jej przebiegu.
- **UCHWAŁA NR XXXIX.348.2022 RADY GMINY KOWALA z dnia 22 marca 2022 r. w sprawie** nadania nazwy drodze wewnętrznej położonej w miejscowości Trablice, gmina Kowala.
- **UCHWAŁA NR XLI.351.2022 RADY GMINY KOWALA z dnia 28 kwietnia 2022 r. w sprawie** ustalenia przebiegu drogi gminnej.
- **UCHWAŁA NR XLII.360.2022 RADY GMINY KOWALA z dnia 23 czerwca 2022 r. w sprawie** wyrażenia zgody na ustanowienie służebności przesyłu na nieruchomości oznaczonej w ewidencji gruntów jako działka nr 1080/54 położona w miejscowości Kosów, obręb Kosów Większy, gm. Kowala na rzecz Polskiej Spółki Gazownictwa sp. z o.o.
- **UCHWAŁA NR XLII.361.2022 RADY GMINY KOWALA z dnia 23 czerwca 2022 r. w sprawie** wyrażenia zgody na ustanowienie służebności przesyłu na nieruchomościach oznaczonych w ewidencji gruntów jako działki nr: 167/3, 158 i 32 położone w miejscowości Ludwinów, obręb Ludwinów, gm. Kowala na rzecz PGE Dystrybucja S.A.
- **UCHWAŁA NR XLII.362.2022 RADY GMINY KOWALA z dnia 23 czerwca 2022 r. w sprawie** wyrażenia zgody na ustanowienie służebności przesyłu na nieruchomości oznaczonej w ewidencji gruntów jako działka nr 488 położona w obrębie Trablice, gm. Kowala na rzecz PGE Dystrybucja S.A.
- **UCHWAŁA NR XLII.363.2022 RADY GMINY KOWALA z dnia 23 czerwca 2022 r. w sprawie** porozumienia międzygminnego zawarte pomiędzy Gminą Miasta Radom, a Gminą Kowala w zakresie powierzenia zadań z zakresu zbiorowego odprowadzania ścieków.
- **UCHWAŁA NR XLIII.372.2022 RADY GMINY KOWALA z dnia 28 lipca 2022 r. w sprawie** wyrażenia zgody na odpłatne nabycie nieruchomości gruntowej, położonej w miejscowości Zenonów, obręb Huta Mazowskańska.
- **UCHWAŁA NR XLIV.375.2022 RADY GMINY KOWALA z dnia 31 sierpnia 2022 r. w sprawie** aktualności studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego oraz miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego Gminy Kowala.
- **UCHWAŁA NR XLIV.376.2022 RADY GMINY KOWALA z dnia 31 sierpnia 2022 r. w sprawie** nadania nazwy drodze wewnętrznej położonej w miejscowości Kończyce-Kolonia, gmina Kowala.
- **UCHWAŁA NR XLIV.377.2022 RADY GMINY KOWALA z dnia 31 sierpnia 2022 r. w sprawie** wyrażenia zgody na nieodpłatne nabycie nieruchomości gruntowej położonej w obrębie Dąbrówka Zabłotnia.
- **UCHWAŁA NR XLIV.378.2022 RADY GMINY KOWALA z dnia 31 sierpnia 2022 r. w sprawie** porozumienia międzygminnego zawarte pomiędzy Gminą Miasta Radom, a Gminą Kowala o współdziałaniu w realizacji zadań związanych ze zbiorowym odprowadzaniem ścieków.
- **UCHWAŁA NR XLVI.386.2022 RADY GMINY KOWALA z dnia 21 października 2022 r. w sprawie** wyrażenia zgody na zbycie w drodze przetargu nieruchomości gruntowej niezabudowanej stanowiącej własność Gminy Kowala, położonej w obrębie Kosów Większy.
- **UCHWAŁA NR XLVI.387.2022 RADY GMINY KOWALA z dnia 21 października 2022 r. w sprawie** ustalenia wysokości opłat za dzierżawę słupów oświetlenia ulicznego stanowiących własność Gminy Kowala.
- **UCHWAŁA NR XLVIII.396.2022 RADY GMINY KOWALA z dnia 25 listopada 2022 r. w sprawie** nadania nazwy drodze wewnętrznej położonej w miejscowości Trablice, gmina Kowala.
- **UCHWAŁA NR L.401.2022 RADY GMINY KOWALA z dnia 29 grudnia 2022 r. w sprawie** nadania nazwy ulic: Złota, Srebrna, Szmaragdowa, Kryształowa, Miedziana, Szafirowa, Diamentowa, Korolowa, Jaspisowa, Agatowa w miejscowości Huta Mazowskańska i nazwy ulic: Skaryszewska, Rubinowa, Turkusowa, Kwarcowa w miejscowości Zenonów, gmina Kowala.
- **UCHWAŁA NR L.402.2022 RADY GMINY KOWALA z dnia 29 grudnia 2022 r. w sprawie** nadania nazwy ulic: Skaryszewska, w miejscowości Huta Mazowskańska gmina Kowala.

- **UCHWAŁA NR L.404.2022 RADY GMINY KOWAŁA z dnia 29 grudnia 2022 r. w sprawie** wyrażenia zgody na budowę w ramach Programu Operacyjnego Polska Cyfrowa i późniejszą eksploatację przez FIBEE IV Sp z o.o. światłowodowej sieci telekomunikacyjnej na nieruchomościach stanowiących własność Gminy Kowala oraz na obciążenie ww. nieruchomości poprzez ustanowienie służebności przesyłu na rzecz FIBEE IV Sp. z o.o. lub zawarcie odpłatnej umowy udostępnienia nieruchomości.

Z podjętych uchwał przez Radę Gminy Kowala w 2022 roku w sprawie sprzedaży nieruchomości, ustanowienia służebności przesyłu na nieruchomościach na rzecz PGE Dystrybucja S.A. , zaliczenia do kategorii drogi gminnej, nadawania nazw ulic, przystąpienia do sporządzenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego Gminy Kowala, zmiany rodzaju wsi, sprzedaży nieruchomości będącej własnością Gminy Kowala i nabycia na rzecz Gminy nieruchomości zrealizowane zostało 27 uchwał.

W trakcie realizacji jest 5 uchwał: 1 uchwała dotycząca ustanowienia służebności przesyłu na nieruchomości na rzecz PSG Sp. z o.o. (Uchwała nr XLII.360.2022), 1 uchwała dotycząca nieodpłatnego nabycia nieruchomości, obręb Dąbrówka Zabłotnia(Uchwała nr XLIV.377.2022), 1 uchwała dotycząca porozumienia międzygminnego pomiędzy Gminą Miasta Radom, a Gminą Kowala (Uchwała nr XLIV.378.2022), 1 uchwała dotycząca sprzedaży nieruchomości będącej własnością Gminy Kowala (Uchwała nr XL.386.2022), 1 uchwała dotycząca zgody na budowę światłowodowej sieci telekomunikacyjnej przez FIBEE IV Sp z o.o. (Uchwała nr L.404.2022).

1 uchwała uchylona (uchwała nr XLII.363.2022) na jej miejsce uchwalona kolejna (uchwała nr XLIV.378.2022) - w trakcie realizacji.

Na mocy uchwały nr XXXVI.282.2021 zostało sprzedane w 2022 r. łącznie 9 działek położonych w obrębie Kosów Większy w trybie przetargowym.

Na mocy uchwały nr XXXVIII.315.2022 została sprzedana w 2022 r. działka położona w obrębie Kosów Większy w trybie bezprzetargowym.

2. DZIAŁANIA PODEJMOWANE NA RZECZ REALIZACJI STRATEGII I PROGRAMÓW.

2.1 Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych na lata 2021-2024

W 2022 realizowano Strategię Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Gminy Kowala przyjętą Uchwałą Rady Gminy Kowala Nr XXVI.186.2020 z dnia 27.11.2020r.. Dokument opracowano na podstawie art. 17 ust 1 pkt 1 ustawy o pomocy społecznej celem zdiagnozowania i zaktualizowania potrzeb społecznych w Gminie Kowala. Zawiera on szereg danych i opracowań w szerszym ujęciu problemów społecznych obejmujących również aspekty demograficzne, edukacyjne, kulturalne, kwestie bezrobocia, uzależnień, niepełnosprawności i innych problemów społecznych oraz założenia programowe (wdrożeńowe) przedstawiające wizję projektowanych zmian i katalog niezbędnych kierunków działań zawierających wskazówki, jak skutecznie zarządzać realizacją strategii.

Pomoc w zakresie dożywiania na lata 2014-2020

Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w 2022 roku realizował Wieloletni Rządowy Program „Posiłek w szkole i w domu” na lata 2019-2023 zgodnie z uchwałą Nr 140 Rady Ministrów z dnia 15.10.2018r. o ustanowieniu Wieloletniego Rządowego Programu „Posiłek w szkole i w domu” oraz uchwałami Rady Gminy Kowala Nr III.14.2018 z dnia 30.11.2018, Nr VII.44.2019 z dnia 29.03.2019r.

Pomoc w formie dożywiania udzielana jest dzieciom do czasu podjęcia nauki w szkole podstawowej, uczniom do czasu ukończenia szkoły ponadpodstawowej lub ponadgimnazjalnej oraz osobom i rodzinom znajdującym się w sytuacjach wymienionych w art. 7 ustawy z dnia 12 marca 2004 roku o pomocy społecznej, w szczególności osobom samotnym, w podeszłym wieku, chorym lub niepełnosprawnym. Z tej formy pomocy mogły skorzystać osoby, bądź rodziny, których dochód nie przekracza odpowiednio 150 % kwoty kryterium dochodowego osoby samotnie gospodarującej lub rodziny. Program realizowany był zgodnie z umową zawartą z Wojewodą Mazowieckim. Programem zostało objętych ogółem 248 osób, w tym z posiłku skorzystało 87 osób, zaś z zasiłku celowego 81 osób oraz świadczenia rzeczowego skorzystało 80 osób. Ośrodek dożywił również 9 uczniów zamieszkujących na terenie naszej gminy, ale uczęszczających do szkół poza terenem gminy.

Ogółem na terenie gminy było 7 punktów żywieniowych. Dożywianie prowadzono w oparciu o stołówkę szkolną w Przedszkolu Publicznym im. Juliana Tuwima w Kowali-Stępcinie. Do pozostałych szkół i punktów przedszkolnych posiłki były dowożone przez dostawcę, który został wybrany w drodze zapytania ofertowego na dowóz posiłków do szkół i przedszkoli.

2.2 Programy

Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie.

Zadaniem Gminnego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie na lata 2022-2024 przyjętego Uchwałą Rady Gminy Kowala Nr XXXVII.296.2021 z dnia 28 grudnia 2021r. jest realizacja działań mających na celu zwrócenie uwagi opinii publicznej na zjawisko przemocy w rodzinie, przeciwdziałanie przemocy w rodzinie oraz zwiększenie profesjonalizmu służb społecznych w udzielaniu pomocy osobom dotkniętym przemocą, a także w podejmowaniu odpowiednich działań wobec osób stosujących przemoc. Program powstał we współpracy z instytucjami działającymi w obszarze przeciwdziałania przemocy w rodzinie: Zespołem Interdyscyplinarnym, Gminnym Ośrodkiem Pomocy Społecznej w Kowali-Stępcinie, Gminną Komisją Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, organizacjami pozarządowymi, Oświatą, Służbą Zdrowia, Policją, kuratorami z II Zespołu Kuratorskiej Służby Sądowej Wykonującego Orzeczenia w Sprawach Karnych, kuratorami z Zespołu Kuratorskiej Służby Sądowej Wykonującego Orzeczenia w Sprawach Rodzinnych i Nietletnich.

W 2022r. wszczęto 33 procedury „Niebieskie Karty”, kontynuowano 10 procedur z poprzednich okresów. Ponadto prowadzono 7 procedur w stosunku do osób, co, do których istnieje podejrzenie, że stosują przemoc w rodzinie. Odbyło się 4 spotkania Zespołu Interdyscyplinarnego i 191 spotkań grup roboczych w indywidualnych przypadkach. Osoby dotknięte przemocą w rodzinie mogły skorzystać z pomocy psychologa, prawnika. W 2022r. psycholog objął wsparciem 28 osób, w tym wiele z nich skorzystało z pomocy psychologa kilkakrotnie. Z pomocy prawnika skorzystała 1 osoba. Ponadto prawnik udzielał porad członkom grup roboczych i Zespołu Interdyscyplinarnego w związku z prowadzonymi procedurami „Niebieskie Karty”.

W ramach programu nawiązano współpracę ze Stowarzyszeniem „Nowe Perspektywy” celem realizacji w placówkach oświatowych warsztatów z uczniami i wywiadówek z rodzicami. W placówkach zostały umieszczone informacje na temat przemocy na tablicach ogłoszeń, a także wydawano materiały zakupione w ramach kampanii „Reaguj na przemoc!”. Ponadto wydrukowano i rozpowszechniono 1000 ulotek zawierających dane teleadresowe lokalnych instytucji świadczących pomoc osobom dotkniętym przemocą w rodzinie oraz opis możliwych form wsparcia. W ramach programu zorganizowano także konferencję dla przedstawicieli służb i instytucji działających w obszarze przeciwdziałania przemocy

w rodzinie oraz mieszkańców gminy Kowala. W dniu 4.10.2022r. zorganizowany został dyżur specjalistów w związku z obchodzonym Dniem Bez Przemocy w Gminnym Ośrodku Pomocy Społecznej.

Gminny Program Wspierania Rodziny na lata 2021-2023

Program służy wspieraniu rodziny przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych w procesie przywracania zdolności do jej prawidłowego funkcjonowania. Powstał on w odpowiedzi na problemy, z jakimi borykają się współczesne rodziny, zgodnie z ustawą z dnia 9 czerwca 2011 roku o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej. W 2022r. 18 rodzinom przydzielono wsparcie w formie asystenta rodziny. W ramach Gminnego Programu Wspierania Rodziny w 2022 roku były zrealizowane następujące działania: organizowanie super wizji dla asystentów rodzin i pracowników socjalnych, konsultacje i poradnictwo psychologiczne dla rodzin i osób przeżywających trudności opiekuńczo – wychowawcze, działania środowiskowe.

Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii

W ramach Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii na lata 2022-2023 przyjętego Uchwałą Nr XXXVIII.310.2022 Rady Gminy Kowala z dnia 25 lutego 2022 r. zrealizowano szereg działań w zakresie profilaktyki alkoholowej m.in.:

- prowadzenie Punktu Konsultacyjno-Informacyjnego dla osób uzależnionych od alkoholu i ich rodzin (terapeuta uzależnień, psychiatra i psycholog – 139 osób, 242 porady);
- udział w ogólnopolskich kampaniach profilaktycznych: „Reaguj na przemoc”, „Postaw na Rodzinę” – 6 placówek oświatowych;
- finansowanie działań Placówki Wsparcia Dziennego w formie Świetlicy Środowiskowej z Elementami Socjoterapii "Szansa". W 2022r. pod opieką wychowawcy znajdowała się grupa 20 dzieci. Zadaniem wychowawcy była bieżąca opieka nad grupą dzieci oraz kreatywne zagospodarowanie czasu zgodnie z najlepszymi standardami wychowawczymi. W ofercie placówki znalazły się zajęcia plastyczno-manualne, zajęcia komputerowe, zajęcia w zakresie umiejętności komunikacji z innymi, zajęcia dydaktyczne, rękodzieła, nauka własna i odrabianie lekcji.
- Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych:
  - odbyło się 27 spotkań z osobami zgłoszonymi w tym 2 spotkania w celu kontroli punktów sprzedaży alkoholu,
  - wpłynęło 44 nowe wnioski, 42 sprawy było kontynuowane z wniosków, które wpłynęły w 2020 i 2021 roku
  - 7 osób zdecydowało się podjąć dobrowolne leczenie w poradni i 25 wniosków zostało zawieszonych,
  - 24 wnioski zostały skierowane do Sądu Rodzinnego i Nieletnich w celu zobowiązania do podjęcia leczenia odwykowego,
  - zaopiniowano 8 wniosków na sprzedaż napojów alkoholowych, które były zgodne z uchwałą Rady Gminy w sprawie limitu i lokalizacji tych punktów;
- spotkania Wspólnoty Anonimowych Alkoholików w Kowali-Stępocinie pod nazwą „Dobre Wydarzenie”.
- spotkania grupy wsparcia dla osób współuzależnionych – 18 spotkań.

Realizacja programów i projektów współfinansowanych przez Unię Europejską

Od roku 2021 do marca 2023 roku Gmina Kowala realizuje projekt inwestycyjny pn. „Termomodernizacja budynków użyteczności publicznej Gminy Kowala”. Projekt współfinansowany jest z Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego w ramach Osi Priorytetowej IV „Przejdźcie na gospodarkę niskoemisyjną” Działania 4.2 „Efektywność energetyczna” Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Mazowieckiego na lata 2014-2020. Głównym celem realizowanej inwestycji jest przyczynienie się do redukcji emisji powierzchniowej (tzw. „niskiej emisji”) oraz zwieszenie efektywności energetycznej www. budynkach pełniących funkcje edukacyjne i administracyjne. Realizacja inwestycji przyczyni się do zmniejszenia kosztów użytkowania budynków, poprawi ich estetykę i funkcjonalność, wpłynie na zwieszenie stopnia wykorzystywania energii z OZE w administracji i szkolnictwie. Tego typu inwestycje służą celom edukacyjnym i popularyzują korzystanie z ekologicznych źródeł energii, są przejawem zwiększenia dbałości o środowisko naturalne oraz o lokalne i regionalne zasoby przyrodnicze. W roku 2021 zakończono termomodernizację budynku Publicznej Szkoły Podstawowej w Młodocinie Mniejszym,

a w roku 2022: Publicznej Szkoły Podstawowej w Mazowszanach, Publicznej Szkoły Podstawowej w Bardzicach oraz budynku Urzędu Gminy w Kowali – Stępcinie.

W roku 2022 Gmina Kowala podpisała umowę na realizację projektu grantowego „Cyfrowa Gmina” w ramach Programu Operacyjnego Polska Cyfrowa na lata 2014-2020 Osi Priorytetowej V Rozwój cyfrowy JST oraz wzmocnienie cyfrowej odporności na zagrożenia REACT-EU działania 5.1 Rozwój cyfrowy JST oraz wzmocnienie cyfrowej odporności na zagrożenia. Pozyskane środki przeznaczono na zakup wyposażenia pozwalającego zwiększyć cyberbezpieczeństwo i cyfryzację pracy urzędu, zabezpieczyć dane przechowywane i przetwarzane w strukturach gminy. Zgodnie z założeniami konkursu przeprowadzono także audyt cyberbezpieczeństwa systemów informatycznych Urzędu Gminy w Kowali – Stępcinie.

W tym samym roku podpisano umowę dotyczącą realizacji projektu grantowego pn. „Wsparcie dzieci z rodzin pegeerowskich w rozwoju cyfrowym – Granty PPGR” w ramach Programu Operacyjnego Polska Cyfrowa na lata 2014-2020 Osi Priorytetowej V Rozwój cyfrowy JST oraz wzmocnienie cyfrowej odporności na zagrożenia REACT-EU działania 5.1 Rozwój cyfrowy JST oraz wzmocnienie cyfrowej odporności. Zakupiono i przekazano w bezpłatne użytkowanie wnukom pracowników byłych Państwowych Przedsiębiorstw Gospodarki Rolnej (PPGR) komputery przenośne wraz z oprogramowaniem do nauki zdalnej oraz zwiększające umiejętności cyfrowe dzieci z obszarów wiejskich.

Od 2021r. Gmina Kowala uczestniczy w realizacji projektu pn. „Mazowiecki program przygotowania szkół, nauczycieli i uczniów do nauczania zdalnego”. Projekt realizowany jest przez Samorząd Województwa Mazowieckiego w ramach X Osi priorytetowej „Edukacja dla rozwoju regionu”, Działania 10.1 „Kształcenie i rozwój dzieci i młodzieży”, Poddziałania 10.1.1 „Edukacja ogólna” Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Mazowieckiego na lata 2014–2020. Celem inicjatywy samorządu wojewódzkiego było podniesienie jakości nauczania w szkołach z terenu Województwa Mazowieckiego i przygotowanie ich do nauki zdalnej, poprzez zakup sprzętu IT i oprogramowania oraz przeprowadzenie szkoleń dla uczniów i nauczycieli. Z terenu Gminy Kowala w projekcie uczestniczyły dwie szkoły podstawowe: w Kończycach - Kolonii oraz w Kowali – Stępcinie.

Program usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest na lata 2008-2032

Program usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest na lata 2008-2032 uchwalony Uchwałą Rady Gminy Nr X/38/08 z dnia 24.10.2008 roku realizowany był w 2022 roku poprzez zbiórkę i unieszkodliwienie odpadów przez firmę działającą na zlecenie Urzędu Gminy.

Z uwagi na roczny budżet gminy, zbiórka odpadów realizowana jest w taki sposób, że odpady zgłoszone do odbioru w danym roku kalendarzowym zostają usunięte w następnym roku przez firmę, z którą Gmina Kowala zawarła umowę.

Założenia do planu zaopatrzenia w ciepło, energię elektryczną i paliwa gazowe na terenie gminy Kowala w latach 2022 – 2036

Założenia do planu zaopatrzenia w ciepło, energię elektryczną i paliwa gazowe na terenie gminy Kowala na lata 2022 – 2036 uchwalono Uchwałą Rady Gminy Nr XXXVII.300.2021 z dnia 28.12.2021r.

Celem opracowania planu jest przedstawienie dotychczasowych zasobów energetycznych gminy oraz planowanie i organizacja zaopatrzenia w energię elektryczną, ciepłą i gaz na terenie gminy a także planowanie oświetlenia ulicznego dróg i placów.

Przyjęte założenia realizują referaty Urzędu Gminy, a odbywa się to m.in. poprzez zezwalanie firmom energetycznym i gazowym na rozwój sieci na terenie gminy poprzez stwarzanie warunków wejścia w teren dróg czy działek gminnych lub możliwości stworzenia sieci poprzez inne plany np. zagospodarowania przestrzennego gminy.

Ponadto gmina współpracuje z PGE Dystrybucja na gruncie rozwoju sieci energetycznej oraz różnymi dostawcami energii takimi jak PGE Obrót, Energa Obrót czy PKP Energetyka zapewniającymi dostawę energii.

W ramach współpracy z PGE Obrót i Energa Obrót dostawcą energii na teren gminy do instytucji publicznych w tym szkół i oświetlenia ulicznego zawierane są Porozumienia dotyczące stawek cen za energię elektryczną dostarczaną do tych obiektów, które są korzystne dla gminy.

Trwa systematyczna rozbudowa sieci gazowej na terenie całej gminy.

Program Ochrony Środowiska dla gminy Kowala na lata 2021-2024

Program Ochrony Środowiska dla gminy Kowala na lata 2021-2024 uchwalony został Uchwałą Rady Gminy XXXVIII.328.2022 z dnia 25 lutego 2022 r obejmuje szereg działań związanych między innymi z:

- poprawą stanu i ochroną środowiska przy jednoczesnym zapewnieniu rozwoju społeczno-gospodarczego
- poprawą jakości powietrza (poprawa efektywności energetycznej obiektów użyteczności publicznej)
- Poprawą jakości wód powierzchniowych i podziemnych (budowa infrastruktury wodno-kanalizacyjnej)
- termomodernizacją obiektów
- przebudowę dróg
- zbiór odpadów komunalnych oraz szkodliwych – azbestowych
- zwiększenie długości sieci gazowej i energetycznej,

Powyższe działania realizowane są przez referaty Urzędu Gminy. Działania te mają na celu zadbanie o środowisko, zachowanie pięknych walorów estetycznych i poprawę, jakości życia mieszkańców gminy.

Program Ograniczenia Niskiej Emisji dla Gminy Kowala

Program Niskiej Emisji dla Gminy Kowala uchwalony Uchwałą Rady Gminy Kowala nr XIII.100.2019 z dnia 28 października 2019 r. Podstawowym założeniem Programu jest likwidacja źródeł spalania paliw stałych o mocy do 1 MW niespełniających wymagań ekoprojektu w sektorze komunalno-bytowym oraz sektorze usług i handlu oraz w małych i średnich przedsiębiorstwach. W Programie znalazła się analiza możliwości wdrażania 11 działań naprawczych (przedsięwzięć) mających na celu redukcję emisji pyłu PM10 i PM2,5.

Działanie nr 1: Podłączenie lokalu do sieci ciepłej.

Działanie nr 2: Wymiana ogrzewania węglowego na elektryczne.

Działanie nr 3: Wymiana starych kotłów węglowych na nowe zasilane ręcznie.

Działanie nr 4: Wymiana starych kotłów węglowych na nowe zasilane automatycznie.

Działanie nr 5: Wymiana kotłów węglowych na kotły na biomasę zasilane automatycznie.

Działanie nr 6: Wymiana kotłów węglowych na kotły na pelety zasilane automatycznie.

Działanie nr 7: Wymiana ogrzewania węglowego na gazowe.

Działanie nr 8: Wymiana ogrzewania węglowego na olejowe.

Działanie nr 9: Wymiana ogrzewania węglowego na pompę ciepła.

Działanie nr 10: Zastosowanie kolektorów słonecznych.

Działanie nr 11: Termomodernizacja.

Z wykorzystaniem niniejszego dokumentu, gmina Kowala może udzielać wsparcia społeczności lokalnej, w tym zachęt finansowych, na realizację działań zmierzających do ograniczenia zjawiska niskiej emisji. Skuteczność wdrażania działań naprawczych w znaczącym stopniu uzależniona będzie od funkcjonującego w Polsce systemu wsparcia finansowego oraz zainteresowania potencjalnych beneficjentów.

IV. DZIAŁALNOŚĆ INWESTYCYJNA

1. ZADANIA INWESTYCYJNE

Zadania inwestycyjne w 2022 roku

Obiekty kubaturowe (szkoły, przedszkola, świetlice i inne)					
Lp.	Nazwa zadania	Data realizacji	Koszty poniesione w 2022 roku	Uzyskane dofinansowanie [PLN]	Uwagi
1.	Budowa remizy OSP w miejscowości Kowala	2021 - 2023	420 124,00 Koszt całkowity: 1 850 000,00	1 078 497,02	Zadanie w trakcie realizacji. Dofinansowanie UMWM w ramach Instrumentu wsparcia zadań ważnych dla równomiernego rozwoju województwa mazowieckiego
2.	Termomodernizacja budynków użyteczności publicznej Gminy Kowala - Termomodernizacja budynku Publicznej Szkoły Podstawowej w Bardzicach	2022	1 610 157,00	607 948,55	Zadanie zakończone. RPMA.04.02.00-14-i230/20 Osi Priorytetowej RPOWM IV Przejście na gospodarkę niskoemisyjną Działanie 4.2 Efektywność energetyczna
3.	Termomodernizacja budynków użyteczności publicznej Gminy Kowala - Termomodernizacja budynku Publicznej Szkoły Podstawowej w Mazowszanach	2022	2 623 127,26	1 354 218,10	
4.	Termomodernizacja budynków użyteczności publicznej Gminy Kowala - Termomodernizacja budynku Urzędu Gminy Kowala	2022	3 211 402,71	1 184 472,77	
5.	Dobudowa szatni oraz dwóch sal lekcyjnych w Publicznej Szkole Podstawowej im. J. Korczaka w Kowali	2022 - 2023	799 500,00 Koszt całkowity: 1 685 400,00	1 312 923,47	

6.	Poprawa stanu budynku SP ZOZ w Kowali – Stępcinie poprzez budowę nowego ciągu komunikacyjnego, pokrycie dachu, malowanie elewacji.	2022	166 437,45	0,00	Zadanie zakończone
7.	Zakup i montaż pompy ciepła wraz z zasileniem do świetlicy i biblioteki w m. Kowala- Stępcina	2022	162 692,11	0,00	Zadanie zakończone
8.	Dokumentacja projektowo – kosztorysowa „Termomodernizacja P.S.P. im. Jana Pawła II w Parznicach 53”	2022	70 000,00	0,00	Zadanie zakończone

Drogi i inwestycje drogowe					
Lp.	Nazwa zadania	Data realizacji	Koszty poniesione w 2022 roku]	Uzyskane dofinansowanie [PLN]	Uwagi
1	Budowa drogi wewnętrznej w m. Kończyce Kolonia	2022	513 900,15	184 000,00	Zadanie zakończone Dofinansowanie UMWM na zadanie z zakresu budowy i modernizacji dróg dojazdowych do gruntów rolnych.
2	Budowa drogi gminnej w m. Kosów, gm. Kowala – etap IV	2022	1 661 567,27	1 554 067,26	Zadanie zakończone Dofinansowanie z Rządowego Funduszu Polski Ład: Program Inwestycji Strategicznych
3	Budowa parkingu w m. Kowala-Stępcina 2035/8	2022	17 220,00	0,00	Opracowanie dokumentacji
4	Koncepcja budowy chodnika Trabllice - Godów	2022	14 760,00	0,00	Zadanie zakończone
5	Koncepcja budowy chodnika Trabllice- Ludwinów	2022	24 600,00	0,00	Zadanie zakończone
6	Poprawa stanu infrastruktury poprzez utwardzenie kruszywem działki gminnej pod targowisko w m. Kowala- Stępcina	2022	16 974,00	0,00	Zadanie zakończone
7	Poprawa stanu infrastruktury poprzez utwardzenie kruszywem działki drogowej w m. Kowala- Stępcina	2022	21 648,00	0,00	Zadanie zakończone

8	Poprawa stanu infrastruktury drogowej poprzez wymianę nawierzchni drogi gminnej nr 350612W w m. Kąty	2022	477 568,41	0,00	Zadanie zakończone
---	--	------	------------	------	--------------------

Inne (wydatki majątkowe) – zadania dofinansowane ze środków zewnętrznych					
Lp.	Nazwa zadania	Data realizacji	Koszty poniesione w 2022 roku	Uzyskane dofinansowanie [PLN]	Uwagi
1.	Zakup sprzętu komputerowego wraz z oprogramowaniem - projekt Cyfrowa Gmina	2022 - 2023	313 982,10 Koszt całkowity: 368 190,00	368 190,00	Zadanie w trakcie realizacji. Program Operacyjny Polska Cyfrowa na lata 2014-2020 Osi Priorytetowej V Rozwój cyfrowy JST oraz wzmocnienie cyfrowej odporności na zagrożenia REACT-EU działanie 5.1 Rozwój cyfrowy JST oraz wzmocnienie cyfrowej odporności na zagrożenia

Inne (wydatki bieżące) – zadania dofinansowane z środków zewnętrznych					
Lp.	Nazwa zadania	Data realizacji	Koszty poniesione w 2022 roku	Uzyskane dofinansowanie [PLN]	Uwagi
1.	Wsparcie dzieci z rodzin pegeerowskich w rozwoju cyfrowym – Granty PPGR	2022	19 875,78	19 500,00	Zadanie zakończone. Program Operacyjny Polska Cyfrowa na lata 2014-2020 Osi Priorytetowej V Rozwój cyfrowy JST oraz wzmocnienie cyfrowej odporności na zagrożenia REACT-EU działanie 5.1 Rozwój cyfrowy JST oraz wzmocnienie cyfrowej odporności.
2.	Remont boiska wielofunkcyjnego przy Publicznej Szkole Podstawowej w Bardzicach	2022	260 375,01	147 634,00	Zadanie zakończone Dofinansowanie w ramach programu „Mazowsze dla sportu 2022”
3.	Aktywna Tablica (zakup wyposażenie w tym TIK dla Publicznej Szkoły Podstawowej w Mazowszanach)	2022	43 750,00	35 000,00	Zadanie zakończone Dofinansowanie w ramach Rządowego programu rozwijania szkolnej infrastruktury oraz kompetencji uczniów i nauczycieli w zakresie technologii informatyczno-komunikacyjnych na lata

					2020-2024 – „Aktywna tablica”
4.	Usuwanie wyrobów zawierających azbest z terenu Gminy Kowala	2022	49 994,66	34 996,26	Zadanie zakończone Dofinansowanie w ramach „Ogólnopolski program finansowania usuwania wyrobów zawierających azbest” WFOŚiGW
5.	Pomiary składu dymu z kominów na terenie Gminy Kowala	2022	50 000,00	25 000,00	Zadanie zakończone Dofinansowanie w ramach programu „Mazowsze dla czystego powietrza 2022”
6.	Zakup wyposażenia do świetlicy wiejskiej (Ludwinów)	2022	33 296,00	10 000,00	Zadanie zakończone Dofinansowanie w ramach Mazowieckiego Instrumentu Aktywizacji Sołectw MAZOWSZE 2022”
7.	Zakup książek i wyposażenia do biblioteki w Publicznej Szkole Podstawowej w Kowali - Stępcinie	2022	14 763,00	11 790,00	Zadanie zakończone Dofinansowanie w ramach programu wieloletniego - „Narodowy Program Rozwoju Czytelnictwa 2.0. na lata 2021-2025” – Priorytet 3
8.	Remont budynku OSP Ruda Mała w zakresie dachu strażnicy oraz posadzki dwóch stanowisk garażowych	2022	104 547,98	30 000,00	Zadanie zakończone Dofinansowanie w ramach zadania „MAZOWIECKIE STRAŻNICE OSP-2022” (UMWM)
9.	Wyposażenie dla jednostek OSP	2022	45 039,91	19 107,48	Zadanie zakończone Dofinansowanie w ramach zadania OSP – 2022 (UMWM)
10.	Zakup masztu i flagi wraz z ich instalacją w msc. Kowala-Stępcina w ramach projektu "Pod Biało-czerwoną"	2022	4 950,75	4 950,75	Zadanie zakończone Dofinansowanie z budżetu państwa (MUW)
11.	Rozwój przestrzeni aktywności fizycznej i aktywizacja sportowa mieszkańców sołectwa Rożki Gmina Kowala	2022	20 892,48	20 000,00	Zadanie zakończone. Dofinansowanie PSE w ramach programu „WzMOcnij Swoje Otoczenie”.

Oświetlenie uliczne					
Lp.	Nazwa zadania	Data realizacji	Koszty poniesione w 2022 roku	Uzyskane dofinansowanie [PLN]	Uwagi
1	Budowa oświetlenia ulicznego w m. Huta Mazowska	2022	64 082,00	0,00	Zadanie zakończone
2	Projekt oświetlenia ulicznego w m. Parznice	2022	9 225,00	0,00	Zadanie zakończone

Sieci wodociągowe i kanalizacyjne					
Lp.	Nazwa zadania	Data realizacji	Koszty poniesione w 2022 roku	Uzyskane dofinansowanie [PLN]	Uwagi
1	Budowa sieci wodociągowej w m. Kowalówka	2022	159 964,00	0,00	Zadanie zakończone etap I.
2	Projekt przebudowy stacji uzdatniania wody w m. Dąbrówka Zabłotnia	2022	75 000,00	0,00	Zadanie zakończone Opracowano dokumentację
3	Projekt sieci wodociągowej w m. Kowala - Kolonia	2022	15 000,00	0,00	Zadanie zakończone Opracowano dokumentację.
4	Projekt sieci wodociągowej w m. Parznice	2022	15 000,00	0,00	Zadanie zakończone Opracowano dokumentację.
5	Budowa sieci kanalizacyjnej sanitarnej w m. Trablice Gmina Kowala	2022-2024	3 202,99 Koszty całkowite: 16 066 760,00	9 880 758,44	Zadanie w trakcie realizacji. Zadanie zakończone Dofinansowanie z Rządowego Funduszu Polski Ład: Program Inwestycji Strategicznych

Inne (wydatki bieżące)					
Lp.	Nazwa zadania	Data realizacji	Koszty poniesione w 2022 roku	Uzyskane dofinansowanie [PLN]	Uwagi
1	Projekt zagospodarowania terenu skweru przyległego do przebudowanego skrzyżowania ulic Walewskiej, Jana Pawła II, Radomskiej, Parkowej w Kowali- Stępcinie	2022	7 380,00	0,00	Zadanie zakończone
2	Projekt altany w m. Zenonów	2022	3 936,00	0,00	Zadanie zakończone

Remonty dróg gminnych 2022 r.	
Remont drogi gminnej nr 350612W w m. Kąty (Poprawa stanu infrastruktury drogowej poprzez wymianę nawierzchni drogi gminnej nr 350612W w m. Kąty)	477 568,41
Pozostałe usługi remontowe	25 459,00
Razem:	503 027,41
Pozostałe koszty utrzymania dróg 2022 r.	
Zimowe utrzymanie dróg gminnych	375 775,20
Równanie i profilowanie dróg gminnych	60 702,96
Ewidencja i przeglądy dróg gminnych, pomiary natężenia ruchu drogowego i widoczności	23 719,32
Koszenie poboczy dróg gminnych	98 340,48
Zakup znaków drogowych i tabliczek informacyjnych	7 571,27
Pozostałe usługi dot. dróg gminnych	756 586,52
Razem	1 348 154,75

Łączne koszty poniesione przez Gminę Kowala na utrzymanie dróg gminnych w roku 2022 wyniosły 1 348 154,75.

2. ZAMÓWIENIA PUBLICZNE

W 2022 roku Gmina Kowala przeprowadziła następujące postępowania o udzielenie zamówienia publicznego:

- 1 postępowanie w trybie przetargu nieograniczonego o wartości zamówienia przekraczającej progi unijne, na podstawie ustawy z 11 września 2019 r. Prawo zamówień publicznych (t.j. Dz. U. z 2022 r. poz. 1710, 1812, 1933, 2185).
- 17 postępowań w trybie podstawowym o wartości mniejszej niż progi unijne w procedurze krajowej (powyżej 130 000,00 zł netto), na podstawie ustawy z 11 września 2019 r. Prawo zamówień publicznych (t.j. Dz. U. z 2022 r. poz. 1710, 1812, 1933, 2185)
- 16 postępowań w trybie zapytania ofertowego na podstawie Regulaminu Udzielania Zamówień Publicznych w Urzędzie Gminy Kowala wprowadzonego Zarządzeniem Nr 107/2020 Wójta Gminy Kowala z dnia 31.12.2020 roku

V. PARTYCYPACJA SPOŁECZNA I WSÓŁPRACA

Z PODMIOTAMI ZEWNĘTRZNYMI

---

1. INFORMACJE PUBLICZNE

W 2022 roku wpłynęło do Urzędu Gminy 77 wniosków o udostępnienie informacji publicznej dot. m.in. wydatków gminy, miejscowych planów zagospodarowania terenu, jednostek organizacyjnych oraz realizacji zadań publicznych. Odpowiedzi na wszystkie wnioski zostały udzielone w ustawowym terminie.

2. WSPÓŁPRACA Z ORGANIZACJAMI POZARZĄDOWYMI

Organizacje pozarządowe działające na terenie Gminy Kowala

Działalność organizacji pozarządowych w sferze zadań publicznych, zwana działalnością pożytku publicznego, jest istotną cechą społeczeństwa demokratycznego, a zarazem elementem spajającym i aktywizującym społeczność lokalną. Realizacja zadań publicznych przy udziale organizacji pozarządowych w znaczny sposób wpływa na poprawę warunków życia mieszkańców Gminy Kowala oraz na rozwój naszej gminy. Wiele dziedzin życia społecznego nie mogłoby już funkcjonować bez aktywności obywatelskiej. Program określa zasady, zakres i formy współpracy Gminy Kowala z trzecim sektorem, a także priorytetowe zadania publiczne, których realizacja związana jest z ich finansowaniem lub dofinansowaniem z budżetu Gminy Kowala. Spodziewanym efektem współpracy jest wzrost dynamiki i efektywności działań na rzecz społeczności lokalnej.

Na terenie Gminy Kowala w 2022 roku działały organizacje pozarządowe, w skład, których wchodziły:

Stowarzyszenia i Kluby:

1. Stowarzyszenie Wspierania Rozwoju Gminy Kowala
2. Stowarzyszenie „Wspólna Sprawa”
3. Stowarzyszenie „Nasza Wieś Józefów”
4. Stowarzyszenie „Zenonów Naszą Przyszłością”
5. Koło Gospodyń Wiejskich „MALISZOWIANKI”
6. Koło Gospodyń Wiejskich „KOSOWIANKI”
7. Koło Gospodyń Wiejskich „KOTARWICZANKI”
8. Ludowo –Uczniowski Klub Sportowy „LUKS KOWALA”
9. Gminny Klub Sportowy „ZORZA KOWALA”
10. Uczniowski Ludowy Klub Sportowy „JUDO KOWALA”
11. Gimnastyczny Klub Sportowy „QUIK FLIK”
12. Stowarzyszeniem Przyjaciół Publicznej Szkoły Podstawowej im. Janusza Korczaka w Kowali-Stępcinie
13. Klub Seniora +

Program Współpracy Gminy Kowala z organizacjami pozarządowymi na rok 2022 został przyjęty przez Radę Gminy Kowala Uchwałą Nr XXXVI.281.2021 w dniu 19 listopada 2021 roku. Celem nadrzędnym programu jest zwiększenie udziału podmiotów Programu współpracy w realizacji zadań publicznych służące lepszemu zaspokojeniu potrzeb społecznych i poprawie życia mieszkańców Gminy Kowala. Służyć temu mają cele szczegółowe, wśród których wymienić należy podejmowanie i inicjowanie różnorodnych form współdziałania z organizacjami pozarządowymi na rzecz mieszkańców Gminy Kowala; tworzenie dogodnych warunków do zwiększania aktywności społecznej w zakresie realizacji wyznaczonych zadań

publicznych; wzmocnienie potencjału organizacji pozarządowych oraz pełniejsze wykorzystanie ich możliwości kadrowych i rzeczowych.

W dniu 19 stycznia 2022 roku Wójt Gminy Kowala w ramach ujętych środków w budżecie gminy, ogłosił otwarty konkurs ofert na wykonanie zadań publicznych związanych z realizacją zadań Gminy Kowala w 2022 roku z zakresu: wspierania i upowszechniania kultury fizycznej; pomocy społecznej, w tym pomocy rodzinom i osobom, w trudnej sytuacji życiowej ze szczególnym uwzględnieniem inicjatyw na rzecz rewalidacji osób niepełnosprawnych; podtrzymywania i upowszechniania tradycji narodowej, pielęgnowanie polskości oraz rozwoju świadomości narodowej, obywatelskiej i kulturowej.

Zaplanowana kwota na realizację zadań publicznych zleconych przez Gminę Kowala organizacjom pożytku publicznego wyniosła 190 000,00 zł. Jednak po podpisaniu umów wyniosła 171 000,00 zł i ta kwota została przekazana zleceniobiorcom w otwartym konkursie ofert.

Lp.	Nazwa organizacji	Numer umowy	Nazwa zadania	Kwota otrzymanej dotacji w złotych (transze)	Kwota dotacji (rozliczenie końcowe) w zł.
1	2	3	4	5	6
1.	Gminny Klub Sportowy „ZORZA” KOWALA	01.02.2022.AP	Współzawodnictwo sportowe i organizacja szkoleń w dyscyplinie sportowej – piłka nożna	72 000,00	72 000,00
2.	Uczniowski Ludowy Klub Sportowy „JUDO Kowala”	02.02.2022.AP	Współzawodnictwo sportowe i organizacja szkoleń w dyscyplinie sportowej – judo	38 000,00	38 000,00
3	Ludowo-Uczniowski Klub Sportowy „LUKS KOWALA”	03.02.2022.AP	Współzawodnictwo sportowe i organizacja szkoleń w dyscyplinie sportowej – tenis stołowy	22 000,00	22 000,00
4.	Gimnastyczny Klub Sportowy „QUICK FLIK”	04.02.2022.AP	Współzawodnictwo sportowe i organizacja szkoleń w dyscyplinie sportowej – gimnastyka sportowa	16 000,00	16 000,00
5.	Stowarzyszenie Przyjaciół Młodocina Większego i Osób Niepełnosprawnych „Pozytywni”	06.02.2022.AP	„Wspieranie rodzin z osobą niepełnosprawną (pomoc materialna, psychologiczna, pedagogiczna, prawna, rehabilitacja)”	10 000,00	10 000,00
	Caritas Diecezji Radomskiej	05.02.2022.AP		3 000,00	Porozumienie o rozwiązaniu umowy z dnia 16.05.2022
6	Stowarzyszenie Przyjaciół Publicznej Szkoły Podstawowej im. Janusza Korczaka w Kowali-Stępocina	07.02.2022.AP	Współzawodnictwo sportowe i organizacja szkoleń w dyscyplinie sportowej dla mieszkańców z terenu Gminy Kowala – piłka siatkowa	5 000,00	5 000,00

7.	Stowarzyszenie Przyjaciół Publicznej Szkoły Podstawowej im. Janusza Korczaka w Kowali-Stępcina	08.02.2022.AP	Podtrzymywanie i upowszechnianie tradycji narodowej, pielęgnowanie polskości oraz rozwoju świadomości narodowej, obywatelskiej i kulturowej „Młodzi dla swojej małej Ojczyzny „ zajęcia kulturalne i artystyczne dla dzieci i młodzieży”	5 000,00	5 000,00
----	--	---------------	---	----------	----------

Zleceniobiorcy mieli obowiązek złożenia sprawozdania końcowego z wykonania zadania publicznego. Dokument sporządzony powinien być według wzoru, stanowiącego załącznik nr 5 do rozporządzenia Przewodniczącego Komitetu do spraw Pożytku Publicznego z dnia 24 października 2018 r. w sprawie wzorów ofert i ramowych wzorów umów dotyczących realizacji zadań publicznych oraz wzorów sprawozdań z wykonania tych zadań (Dz.U.2018.2057 z późn. zm.), w terminie 30 dni od dnia zakończenia realizacji zadania publicznego. Organizacje złożyły terminowo prawidłowe rozliczenia oraz sprawozdania. Dokumenty zostały ocenione pod względem formalno-rachunkowym i merytorycznym. Gmina Kowala zleciła wykonanie zadań publicznych a organizacje pozarządowe zrealizowały je zgodnie z zawartymi umowami. W sprawozdaniach przedstawiono opis wykonanych zadań wraz ze spisem dokonanych wydatków. W opisach merytorycznych zostały wskazane informacje o podjętych działaniach oraz zakres ich realizacji. Do sprawozdań zostały załączone faktury i inne dokumenty potwierdzające wydatkowanie środków pochodzących z dotacji.

W 2022 roku do Urzędu Gminy w Kowali-Stępcinie na podstawie art. 19a ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie (Dz. U. z 2020 r., poz. 1057 z późn.zm.) wpłynęły oferty na wsparcie realizacji zadania publicznego. Uznano celowość realizacji zadania publicznego przez zgłaszające organizacje i podpisano umowy.

Lp.	Nazwa organizacji	Numer umowy	Nazwa zadania	Kwota otrzymanej dotacji w złotych (transze)	Kwota dotacji (rozliczenie końcowe w zł.)
1	2	3	4	5	6
1.	Gminny Klub Sportowy „ZORZA KOWALA”	01.06.2022.G	Wspieranie i upowszechnianie kultury fizycznej. Turniej piłki nożnej „ZORZA CUP”2022	6 000,00	6 000,00
2	Koło Gospodyń Wiejskich	02.06.2022.G	Działalność wspierająca rozwój wspólnot i społeczności lokalnych. Rodzinny Rajd Rowerowy w Maliszowie”	3 000,00	3 000,00
3.	Uczniowski Ludowy Klub Sportowy „JUDO Kowala”	02.31.08.2022 .AP	Wspieranie i upowszechnianie kultury fizycznej. Organizacja Ogólnopolskiego Turnieju Judo dla dzieci i młodzików o Puchar Wójta Gminy Kowala	10 000,00	10 000,00
4.	Koło Gospodyń Wiejskich	01.10.2022.G	Działalność wspierająca rozwój wspólnot i społeczności lokalnych. Święto Ziemniaka w Kole Gospodyń w Maliszowie.	5 000,00	5 000,00

Współpraca Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej z organizacjami pozarządowymi

Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Kowali-Stępocinie współpracował z organizacjami pozarządowymi z terenu gminy Kowala włączając się w działania na rzecz aktywności lokalnej społeczności. Prężnie współpracuje ze Stowarzyszeniem Rozwoju Gminy Kowala w zakresie dystrybucji artykułów spożywczych dla osób najbardziej potrzebujących w ramach Programu Operacyjnego Pomoc Żywnościowa 2014-2020 Europejskiego Funduszu Pomocy. W ubiegłym roku z pomocy żywnościowej skorzystało 448 osób. Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej wydawał również 4 skierowania do organizacji zewnętrznych po odbiór żywności z Podprogramu.

Klub Senior+

1. W ramach „Programu Wieloletniego „Senior+” na lata 2020-2025 Moduł II na zapewnienie funkcjonowania Klubu „Senior+” Gmina Kowala w 2022 r. przeznaczyła środki własne w wysokości 33 388,30 zł. W czasie działania Klubu Seniorzy mogli skorzystać z różnego rodzaju usług, w tym usługi:

- plastyczno-manualne (m.in. zajęcia kreatywne/rękodzieło: wyrób biżuterii, kwiatów z bibuły, florystyka, ogrodnictwo),
- muzyczno-poznawcze (zajęcia wokalne, zajęcia sensoryczne, warsztaty taneczne),
- językowo-teatralne (zajęcia aktorskie, trening pamięci, stworzenie grupy kabaretowej),
- swobodnej twórczości (spacery, tworzenie dekoracji Klubu, przygotowanie występów okolicznościowych, wycieczki, rozwiązywanie bieżących spraw).

Uzupełniająco podczas każdego z modułów prowadzone były regularne zajęcia ruchowo-prozdrowotne (zajęcia fitness dla seniorów - np. zdrowy kręgosłup, spacery, gry zręcznościowe i ruchowe). W każdym z modułów zaplanowano również godziny swobodnej twórczości, spotkania przy kawie, herbacie, czytanie prasy i książek, gry towarzyskie, szachy, muzykoterapia, biblioterapia, zajęcia plastyczne (prowadzone bezpośrednio przez koordynatora – w czasie wolnym Klubu, ale również przez samych członków Klubu).

Podczas funkcjonowania Klubu "Senior+" były organizowane imprezy okolicznościowe: Dzień Babci i Dziadka, Dzień Kobiet, Urodziny Klubu, Gminny Dzień Radości, Dzień Seniora oraz spotkania integracyjne. Członkowie Klubu wzięli udział w promowaniu żywności w E.Leclerc, uczestniczyli w biegu z okazji X międzypokoleniowej Sztafety Niepodległościowej, natomiast w grudniu w Jarmarku Bożonarodzeniowym promując wyroby folklorystyczne wykonane w Klubie. Cyklicznie organizowane były wycieczki do kina (3 razy), wycieczki krajoznawcze (2 razy) oraz pielgrzymka do Częstochowy. Członkowie mają zagwarantowany stały dostęp do urządzeń biurowych i multimedialnych z dostępem do Internetu. Zapewniona również była opieka prawna oraz psychologiczna dla członków Klubu. Istotna jest również współpraca z PSP w Kowali-Stępocinie oraz Publicznym Przedszkolem, Policją, która dwukrotnie przeprowadzała szkolenia. Z uczestników Klubu wyłonił się „Zespół Stępocianki” oraz Zespół taneczny. Występowali na wielu uroczystościach takich jak m.in. dożynki, festyny itp. Przygotowano materiały promujące Klub – album promujący sesję fotograficzną członków Klubu oraz kalendarz.

We współpracy ze Stowarzyszeniem Rozwoju Gminy Kowala, Klub otrzymał dofinansowanie do projektu - „Otwarcie na świat” – Zwiększenie i rozwijanie kompetencji cyfrowej Seniorów w Gminie Kowala w kwocie 10 791,00 zł. Środki zostały przeznaczone m.in. na zakup nowoczesnego sprzętu multimedialnego (laptop oraz tablety).

Wielokierunkowe i kompleksowe sposoby działania pozwoliły na zapewnienie wszystkim uczestnikom Klubu atrakcyjnych form spędzenia czasu wolnego w tym walkę z wykluczeniem cyfrowym Seniorów.

3. WSPÓŁPRACA Z INNYMI JEDNOSTKAMI SAMORZĄDU TERYTORIALNEGO I PODMIOTAMI ZAGRANICZNYMI.

Mieszkańcy gminy Kowala poza aktywnością w różnego rodzaju stowarzyszeniach mocno angażują się w życie wspólnoty samorządowej. Aktywność mieszkańców w życiu wspólnoty samorządowej zauważalna jest również na zebraniach w poszczególnych sołectwach, jak również w spotkaniach z Wójtem Gminy oraz Radnymi.

Od 2008 roku Gmina Kowala należy do Lokalnej Grupy Działania „Wspólny Trakt” (LGD). Założycielami organizacji są mieszkańcy czterech gmin: Kowala, Wierzbica, Skaryszew oraz Iłża reprezentanci sektora społecznego, publicznego oraz lokalni przedsiębiorcy. Głównym statutowym celem stowarzyszenia jest działanie na rzecz zrównoważonego rozwoju obszarów wiejskich, poprzez: realizację lokalnej strategii rozwoju opracowanej przez lokalną grupę działania. Działania zapisane w strategii ukierunkowane są z jednej strony na realizację projektów promujących i rozwijających walory turystyczne i rekreacyjne, a z drugiej na aktywizację mieszkańców, w tym rozwijanie przedsiębiorczości, bezpośrednio wpisują się w realizację obszarów priorytetowych rozwoju województwa mazowieckiego. Mieszkańcy, organizacje pozarządowe, przedsiębiorcy, instytucje samorządowe z terenu Gminy Kowala w tym Urząd Gminy w Kowali - Stępcinie mają możliwość ubiegania się o wsparcie na realizację różnych projektów społecznych, gospodarczych, projektów wspierających rozwój infrastruktury użyteczności publicznej w ramach naborów prowadzonych przez LGD z środków Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich: „Europa inwestująca w obszary wiejskie” działanie „Wsparcie dla rozwoju lokalnego w ramach inicjatywy LEADER” Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020.

Współpraca pomiędzy Gminą Kowala a LGD obejmuje także współdziałanie przy:

A. organizacji spotkań z udziałem społeczności lokalnej:

- w dn. 12.07.2022r. w Urzędzie Gminy w Kowali-Stępcina odbyło się spotkanie konsultacyjne Lokalnej Grupy Działania „Wspólny Trakt”. Konsultacje dotyczyły przygotowania nowej Lokalnej Strategii Rozwoju (LSR) na lata 2023-2027. Spotkanie było poświęcone w szczególności analizie potrzeb rozwojowych i potencjału obszaru, a także celów strategii w tym wymiernych celów końcowych dotyczących rezultatów oraz planowanych działań. Omówiono również mocne i słabe strony, szanse i zagrożenia obszaru LSR. W spotkaniu udział wzięli przedstawiciele urzędu gminy, radni, sołtysi, przedstawiciele jednostek organizacyjnych, organizacji pozarządowych tj. Koła Gospodyń Wiejskich, Kluby Sportowe, Stowarzyszenia oraz Klub Seniora +, a także przedsiębiorcy z terenu gminy Kowala;
- w dn. 16.09.2022r. odbyło się II Forum Organizacji Pozarządowych obszaru Lokalnej Grupy Działania „Wspólny Trakt”, w którym uczestniczyli przedstawiciele sektora publicznego i organizacji pozarządowych Gminy Kowala. Celem forum jest integracja, wymiana doświadczeń i poglądów pomiędzy przedstawicielami organizacji pozarządowych, a przedstawicielami samorządów współpracujących z sektorem pozarządowym oraz wzmocnienie dialogu przekładającego się na usprawnienie współdziałania i profesjonalizację działań organizacji pozarządowych funkcjonujących na terenie gmin: Iłża, Kowala, Skaryszew i Wierzbica. Forum ma charakter edukacyjny, jest płaszczyzną do spotkania się i refleksji praktyków oraz ekspertów zajmujących się problematyką organizacji pozarządowych oraz wspieraniem inicjatyw na rzecz integracji i rozwoju społeczności lokalnych.

B. Wsparcie działalności organów statutowych LGD:

- w dn. 25.03.2022r. w Urzędzie Gminy w Kowali - Stępcinie, odbyło się posiedzenie Rady Lokalnej Grupy Działania „Wspólny Trakt”, dotyczące oceny i wyboru operacji w ramach ogłoszonych naborów dotyczących rozwoju infrastruktury publicznej;

- w dn. 30.09.2022r. w Urzędzie Gminy w Kowali – Stępcinie odbyło się posiedzenie Rady LGD „Wspólny Trakt” dotyczące oceny wniosków złożonych w ramach naborów poświęconych rozwojowi przedsiębiorczości wiejskiej na terenie gmin – członków LGD;
- w dn. 08.12.2022r. w Biurze Lokalnej Grupy Działania „Wspólny Trakt” mieszczącym się przy Publicznej Szkole Podstawowej w Kowali – Stępcinie w ramach ewaluacji odbył się zogniskowany wywiad grupowy, w którym udział wzięli przedstawiciele biura, członkowie Zarządu oraz członkowie Rady reprezentujący poszczególne gminy Lokalnej Grupy Działania „Wspólny Trakt”. W spotkaniu uczestniczył także Wójt Gminy Kowala.

Od 2016 roku Gmina Kowala jest członkiem Stowarzyszenia Radomskiego Obszaru Funkcjonalnego (ROF). Stowarzyszenie powołano w celu wspierania zrównoważonego rozwoju i zwiększenia konkurencyjności jednostek samorządu terytorialnego w ROF w skali interregionalnej, w tym wzmocnienie zdolności instytucjonalnych, przyspieszenie rozwoju społeczno – gospodarczego, poprawę funkcjonalności oraz stanu środowiska przyrodniczego. Równie ważnymi celami Stowarzyszenia ROF jest upowszechnianie idei samorządności lokalnej i regionalnej oraz wspieranie jej rozwoju, reprezentowanie i ochrona wspólnych interesów członków Stowarzyszenia oraz wspomaganie ich w realizacji zadań własnych i zleconych.

W dn. 22.03.2022r. Rada Gminy Kowala podjęła uchwałę o przystąpieniu do porozumienia międzygminnego dotyczącego opracowania dokumentu pn. „Plan Zrównoważonej Mobilności Miejskiej dla Gmin Obszaru Funkcjonalnego Radomia 2030+” (SUMP). Przygotowanie Planu jest wspólną inicjatywą Lidera (Gminy Miasta Radomia) oraz Partnerów (gmin powiatu radomskiego) na rzecz prowadzenia wspólnych działań związanych z potrzebami mobilności osób, lokalnym rozwojem gospodarczym i społecznym oraz kształtowaniem przestrzeni publicznych obszaru partnerskich gmin. Plan ma stać się dokumentem wymaganym przy udziale w konkursach o dofinansowanie z środków Unii Europejskiej z Perspektywy Finansowej 2021 – 2027. W kwietniu 2022r. wyznaczono osoby, które reprezentują gminę w strukturze Grupy Sterującej (Wójt Gminy Kowala) oraz osoby (pracownicy Urzędu Gminy), które uczestniczą w pracach Zespołu Roboczego powołanego w celu opracowania dokumentu. W dn. 29.09.2022r. odbyło się w Urzędzie Gminy w Kowali – Stępcinie pierwsze spotkanie konsultacyjne poświęcone opracowaniu SUMP, który pozwoli sięgnąć po środki unijne na realizację projektów gminnych i ponadgminnych dotyczących rozwoju szeroko rozumianego systemu transportu. Mieszkańcy Gminy Kowala mieli okazję przedstawić problemy związane z transportem i mobilnością na terenie Gminy i poza nią. Prace nad przygotowaniem SUMP są współfinansowane z środków Program Operacyjny Infrastruktura i Środowisko 2014-2020 działanie 6.1. Rozwój publicznego transportu zbiorowego w miastach.

Gmina Kowala współpracuje także z Miastem Radomiem w opracowaniu „Strategii ponadlokalnej dla gmin z terenu Radomskiego Obszaru Funkcjonalnego”. Pierwsze spotkanie organizacyjne poświęcone przygotowaniu planu pracy nad dokumentem odbyło się 24.05.2022r. w Urzędzie Miejskim w Radomiu. W dn.15.07.2022r. na stronie internetowej www.kowala.pl opublikowana została ankieta dla mieszkańców służąca za materiał badawczy dla opracowywanego dokumentu strategicznego.

Gmina nie posiada partnerstwa jednostek samorządu terytorialnego z innym krajem.

4. PROMOCJA

W strukturze organizacyjnej Urzędu Gminy w Kowali-Stępocina są realizowane zadania związane z promocją Gminy Kowala poprzez:

1. kreowanie pozytywnego wizerunku gminy,
2. współpraca z organizacjami pozarządowymi w zakresie wspólnej promocji gminy,
3. informacje o gminie (lokalizacji, dostępności komunikacyjnej, dostępnych zasobach i atrakcjach),
4. koordynowanie działań promocyjnych gminy,
5. wskazywanie unikalnych korzyści, przekonywanie o zaletach oferty gminy (związanych z nabyciem oferty oraz przez porównanie z innymi oferentami i ofertami lokalnymi),
6. oznakowanie wizualne nośnikami informacji kierującymi turystów do miejsc związanych z turystyką,
7. promocja walorów turystycznych gminy.

Przedmiotem działań promocyjnych jest produkt gminy. W wyniku rosnącej walki konkurencyjnej pomiędzy gminami i regionami coraz więcej ośrodków jest zmuszonych traktować samych siebie, jako produkt i dążyć do sprzedania się na rynku. Odbiorcy produktu gminy to mieszkańcy gminy i podmioty gospodarcze zlokalizowane na terenie gminy. Są nimi również podmioty gospodarcze, instytucje, organizacje i mieszkańcy innych gmin, a także specjalnie wyodrębnione grupy adresatów istotne dla realizacji przyjętych kierunków rozwoju gminy, do których zalicza się między innymi inwestorów i turystów. Promując Gminę generuje się większy przepływ ludzi, myśli, kapitału i tym samym otwierają się nowe szanse rozwojowe.

W marcu 2020 roku na obszarze Rzeczypospolitej Polskiej został ogłoszony stan epidemii z powodu zwiększonego prawdopodobieństwa zarażenia się wirusem SARS-Cov-2. Włodarze Gminy Kowala w 2022 roku, po ocenie sytuacji w kraju, postanowiły zorganizować wydarzenia takie jak:

- Ogólnopolski Turniej Judo dla dzieci i młodzieży o Puchar Wójta Gminy Kowala.
- Dzień Dziecka
- Sztafetę Niepodległościową
- Dożynki Gminne 2022

Dożynki Gminne to przede wszystkim tradycyjne obrzędy dziękczynne za ukończenie żniw i prac polowych. Przy okazji doskonała okazja do prezentacji i promowania regionalnej kultury, tradycji, kulinariów czy rękodzieła. Co równie istotne, to też po prostu dobra zabawa dla całych rodzin.

Każdy kto przybył na uroczystość miał możliwość zapoznania się ze stoiskami wielu instytucji pracujących na rzecz wsi i rolnictwa. Swoją ofertę zaprezentowały również liczne Koła Gospodyń Wiejskich oraz sołectwa z terenu gminy Kowala.

Podczas uroczystości odbywały się atrakcje dla całych rodzin. Były to między innymi animacje dla najmłodszych, konkursy, park rozrywki, występy organizacji pozarządowych z terenu gminy Kowala, występy zespołów ludowych, występy kabaretowe, koncert Trzech Tenorów, koncert artysty Wojciecha Gąssowskiego oraz koncert Zespołu Piękni i Młodzi.

W ubiegłorocznych dożynkach udział brali nie tylko mieszkańcy gminy Kowala ale również mieszkańcy sąsiednich gmin m.in. Radomia, Orońska, Jedlińska, Wierzbicy, Skaryszewa.

Szacunkowa liczba uczestników jaka wzięła udział w Gminnych Dożynkach 2022 to około 1500 osób.

5. PLANY INWESTYCYJNE

1. Budowa sieci kanalizacji sanitarnej w miejscowości Trablice Gmina Kowala
2. Poprawa stanu i jakości sieci drogowej w miejscowości Kosów Gmina Kowala
3. Zmiana sposobu użytkowania części budynku remizy na świetlicę w miejscowości Bardzice gmina Kowala
4. Budowa przedszkola przy Publicznej Szkole Podstawowej w Mazowszanach gm. Kowala
5. Modernizacja kompleksu sportowego "Moje boisko - Orlik 2012" przy Publicznej Szkole Podstawowej w Mazowszanach
6. Projektowanie sieci kanalizacji w miejscowości Mazowszany i części Kotarwic
7. Projektowanie sieci kanalizacji w miejscowości Trablice i Ludwinów
8. Zakończenie budowy Remizy OSP w miejscowości Kowala-Stępcina
9. Projektowanie sieci nowego ujęcia wody na potrzeby gminy Kowala
10. Budowa sieci wodociągowej w miejscowości Parznice
11. Przygotowanie dokumentacji projektowo-kosztorysowa „Termomodernizacja budynków użyteczności publicznej” dla:
  - PSP w miejscowości Kowala-Stępcina
  - PSP w miejscowości Parznice
  - PSP w miejscowości Kończyce-Kolonia
12. Projektowanie sieci wodociągowej w miejscowościach : Kowala-Stępcina, Huta Mazowszańska, Kowala-Kolonia, Osiek
13. Projektowanie budowy parkingu wraz z dojściem do nowych peronów w miejscowościach Dąbrówka-Zabłotnia i Kosów.

6. INFORMACJA

Mieszkańcy gminy tworzą z mocy prawa wspólnotę samorządową (ustawa z dnia 8 marca 1990 roku o samorządzie gminnym- Dz.U. z 2023 poz.40). O ustroju gminy stanowi Statut Gminy Kowala (uchwała nr XXXVI.285.2021 Rady Gminy Kowala z dnia 19 listopada 2021 roku w sprawie uchwalenia Statutu Gminy Kowala). Wójt wykonuje zadania przy pomocy Urzędu Gminy w Kowali-Stępcinie. Organizacja i zasady funkcjonowania urzędu określa regulamin organizacyjny nadany przez Wójta w drodze zarządzenia. Kierownikiem urzędu gminy jest Wójt, jak również zwierzchnikiem służbowym kierowników gminnych jednostek organizacyjnych.

Urząd Gminy w Kowali-Stępcinie czynny jest w godzinach:

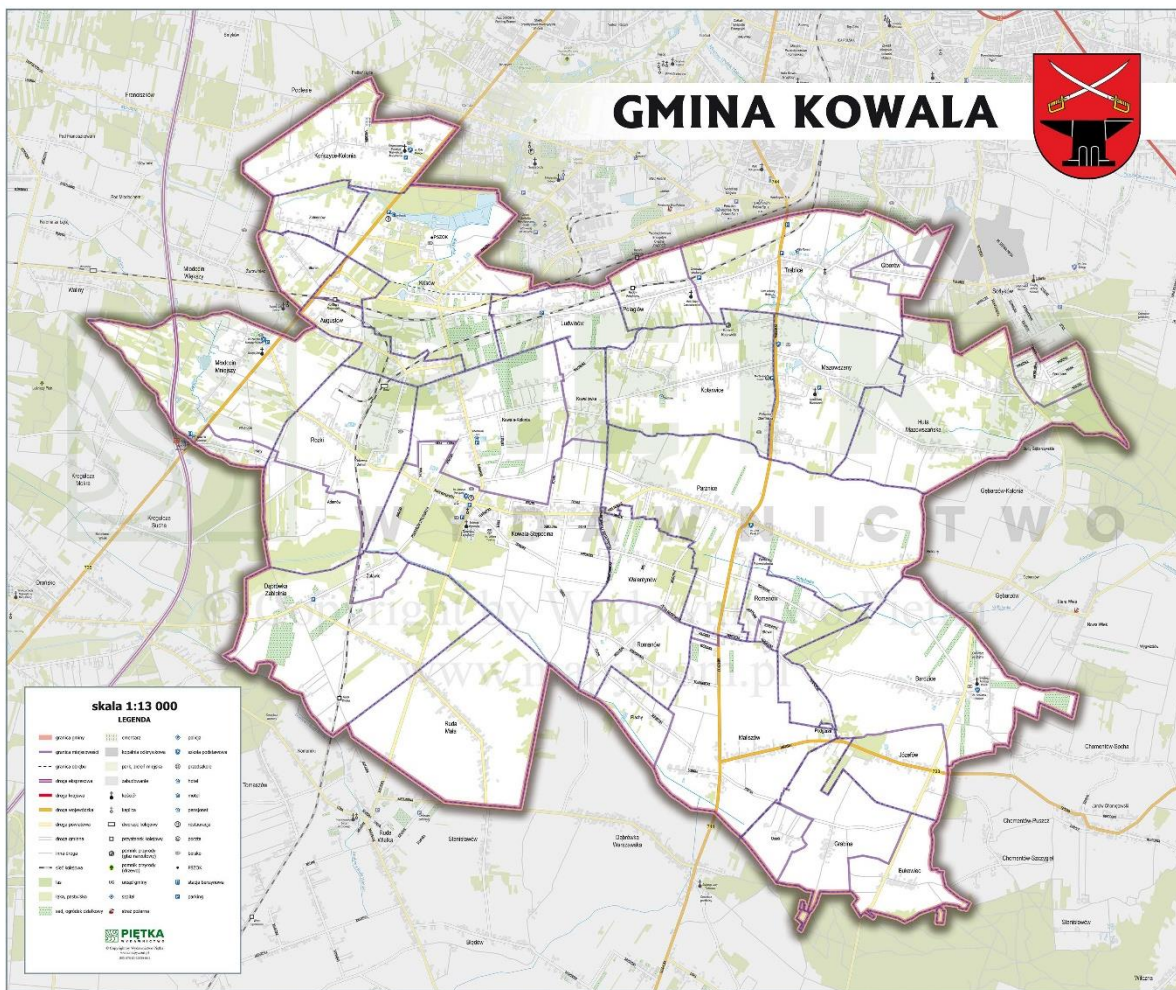
Poniedziałek 8.00-16.00

Wtorek-Piątek 7.00-15.00

Na stronie internetowej urzędu www.kowala.pl oraz w Biuletynie Informacji Publicznej Gminy Kowala www.kowala.biuletyn.net znajdują się aktualności dotyczące Gminy Kowala. Witryna internetowa wskazuje jakie sprawy i w jaki sposób można załatwić w urzędzie. Jest pomocna w kontakcie z administracją.

W siedzibie urzędu do stycznia 2023 roku udzielane są nieodpłatne porady prawne w poniedziałki i piątki w godzinach od 9.00-13.00 w pokoju nr 5. Zgodnie z art. 4 ustawy z dnia 5 sierpnia 2015 r. „ o nieodpłatnej pomocy prawnej, nieodpłatnym poradnictwie obywatelskim oraz edukacji prawnej” , nieodpłatna pomoc prawna i nieodpłatne poradnictwo obywatelskie przysługują osobie uprawnionej, która nie jest w stanie ponieść kosztów odpłatnej pomocy prawnej, w tym osobie fizycznej prowadzącej jednoosobową działalność gospodarczą niezatrudniającą innych osób w ciągu ostatniego roku.

Strona 64 z 65

Mapa Gminy Kowala.